

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Insolvenční právo z pohledu municipalit se zaměřením na oddlužení

Předkládá: Mgr. Patrik Kurz

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Lego, Ph.D.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Mgr. Patrik KURZ
Osobní číslo: R12B0058P
Studijní program: B6804 Právní specializace
Studijní obor: Veřejná správa
Název tématu: Insolvenční právo z pohledu municipalit se zaměřením na oddlužení
Zadávací katedra: Katedra veřejné správy

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Právní úprava insolvence a historický exkurz
3. Veřejnoprávní dluhy
4. Způsoby řešení úpadku
5. Zadlužení obcí
6. Závěr

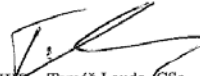
Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:
viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Lego, Ph.D.
Katedra teorie práva

Datum zadání bakalářské práce: 31. března 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2015

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

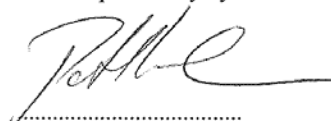

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. září 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Insolvenční právo z pohledu municipalit se zaměřením na oddlužení zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 18. února 2015

.....

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá v teoretickém rámci vybranými aspekty a instituty insolvenčního práva podle platné a účinné zákonné úpravy k 01. 01. 2015, a to se zaměřením na veřejnou správu. Z praktického pohledu je bakalářská práce zaměřena na postavení veřejnoprávních subjektů, a to především obcí, krajů, finančních úřadů a České správy sociálního zabezpečení v insolvenčním řízení, s tím, že tyto subjekty mohou v určitých případech vystupovat z pozice věřitele i dlužníka. Z pozice dlužníka je pak pozornost upřena především na obce, a to zejména z důvodu, že se mnohé obce začaly v posledních letech neúměrně zadlužovat. Za stávajícího stavu právní úpravy insolvence není možné řešit úpadkový stav obce oddlužením ani jiným způsobem řešení úpadku. V případě určitých obcí byla následně zjišťována výše evidovaných pohledávek obce v samostatné a přenesené působnosti, způsob evidence pohledávek obcemi a způsob, kterým obce své pohledávky vymáhají, případně proč tyto nevymáhají. Dále je pak pozornost této práce soustředěna na účast veřejnoprávních subjektů prostřednictvím zástupců v insolvenčních řízeních a na předpokládané a reálné uspokojování pohledávek těchto subjektů v rámci insolvenčního řízení.

Klíčová slova

Insolvenční právo, insolvenční zákon, dlužník, věřitel, úpadek, přihláška pohledávky, uplatnění pohledávky, veřejnoprávní pohledávka, pohledávky v insolvenčním řízení neuspokojované, insolvenční správce, konkurz, reorganizace, oddlužení, věřitelský orgán, věřitelský výbor, zástupce věřitelů.

OBSAH

1. Úvod

1.1. Úvod 7

1.2. Cíl bakalářské práce 9

2. Právní úprava insolvence a historický exkurz 10

2.1. Právní úprava 10

2.2. Stručná historie insolvenčního práva na našem území 13

2.3. Charakteristika a zásady insolvenčního zákona 16

2.4. Zvláštnosti insolvenčního řízení – incidenční spory, šikanozní návrhy 21

2.5. Úpadek 29

2.6. Insolvenční návrh, odmítnutí insolvenčního návrhu 34

3. Veřejnoprávní dluhy 45

4. Způsoby řešení úpadku 57

4.1. Konkurs 59

4.2. Reorganizace 64

4.3. Oddlužení 67

5. Zadlužení obcí 69

5.1. Zadlužení obcí.....69

5.2. Pohledávky obcí.....77

6. Závěr 82

7. Resumé.....84

8. Seznam použitých zdrojů.....85

1 ÚVOD A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1.1 ÚVOD

Pojem insolvence lze obecně definovat jako neschopnost dostát svým finančním závazkům. V současné době je pojem insolvence velmi často skloňován v médiích, a to zejména z pozice tzv. „insolvenční mafie“ či zneužívání insolvence dlužníky a insolvence jako nátlakového prostředku věřitelů. V současné době se úpadkový stav nedotýká již jen dlužníků fyzických osob a jejich rodin, které se vlastním nevhodným rozhodnutím, nebo finanční ngramotností dostaly do situace, kdy jsou jejich příjmy zcela nedostačující na pokrytí jejich plateb, a to jak hrazení provozních nákladů domácnosti, tak hrazení dalších závazků. Aktuálně se úpadkový stav dotýká i mnoha podnikatelů a nově i obcí. Obdobně jako u fyzických osob či podnikatelů i obce ve svých rozpočtech nemají dostatečné finanční prostředky na realizaci některých nutných či žádoucích projektů, a proto se zadlužují a tyto své závazky následně hradí z rozpočtových prostředků určených primárně na zajištění správy dané obce. V některých případech se však ukáže, že obce nemají dostatečné finanční prostředky na úhradu svého běžného provozu a současně na hrazení svých dalších závazků, a to zejména v případech, kdy u určitých projektů obce je následně zjištěno, že se předmětné projekty nezdařily, jsou finančně náročnější, vyžadují vyšší provozní náklady, či se jednalo od počátku o nevhodnou a neúčelnou investici.

Do insolvenčního řízení se v posledních letech dostává čím dál tím více prvek veřejné správy, kdy veřejnoprávní subjekty vystupují v insolvenčních řízeních jako věřitelé, často s nemalými pohledávkami za dlužníky, nebo jako dlužníci, kdy se jedná zejména a právnické osoby zřizované obcí. Srovnatelným systémem pro porovnání počtu insolvenčních řízení v České republice je Rakousko, jakožto země s obdobným historickým vývojem a obdobnou velikostí a počtem obyvatel. V Rakousku je však aktuální počet insolvenčních řízení cca o ¼ vyšší a lze tak důvodně předpokládat, že nárůst probíhajících insolvenčních řízení v České republice bude i nadále pokračovat než se ustálí na své průměrné hodnotě. Se stoupajícím počtem probíhajících insolvenčních řízení úměrně stoupá i počet přihlášek pohledávek veřejnoprávních korporací z titulu neuhrazeného nájemného, poplatků za služby spojené s užíváním nemovitostí a poplatků či mimosmluvních sankcí. Finanční úřady přihlašují pohledávky z titulu neodvedených daní a odvodů a do obdobné situace se dostává i Česká správa sociálního zabezpečení.

V případě Krajského soudu v Plzni je k 31. 12. 2014 celkem 11 059 probíhajících insolvenčních řízení, s tím, že v případě 544 řízení dosud nebyl zjištěn úpadek dlužníků.

S ohledem na stále se zvyšující význam insolvenčního řízení jsem se rozhodl zpracovat svoji bakalářskou práci právě na téma Insolvenční právo z pohledu municipalit se zaměřením na oddlužení

Cílem této práce je zjistit a popsat skutečný stav vztahu veřejné správy a insolvenčního řízení a vysvětlit vybrané základní instituty a pojmy s tím související. V této práci budu prezentovat svá zjištění ohledně zahajování insolvenčního řízení, přihlašování pohledávek, vad insolvenčních návrhů a přihlášek pohledávek, zjištěný úpadek dlužníků a způsoby řešení úpadek dlužníků. Otázkou bude i kvalita přihlášek pohledávek a míra uspokojení přihlášených pohledávek, a to zejména v případě veřejnoprávních věřitelů se soukromoprávními i veřejnoprávními pohledávkami.

Dalším cílem je základní charakteristika zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“), a to s ohledem na tzv. revizní novelu zákonem č. 294/2013 Sb., účinnou od 1. 1. 2014, jakožto zákona nahrazujícího zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, který byl značně kritizován kvůli mnohým novelizacím (19 novel) a kvůli značné nereflexi potřeb praxe. Insolvenční zákon oproti tomu posílil transparentnost insolvenčního řízení, zesílil postavení věřitelů, motivoval dlužníky řešit úpadek včas a také zefektivnil a zrychlil úpadkové právo.¹

---

¹ HOLEŠÍNSKÝ, P., POLITZER, T., STRNAD, M., *Právní rádce*, s. 50.

1.2 CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je především teoretické vymezení a následně praktický nástin vybraných problematik insolvenčního práva. V první řadě se tato práce zaměřuje na formální a obsahové náležitosti insolvenčního návrhu a insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení a s tím související důsledky vad těchto návrhů. Dále bude část práce věnována podmínkám zjištění úpadku, náležitostem rozhodnutí o zjištění úpadku dlužníka a na způsoby řešení úpadku. Značná pozornost bude věnována podmínkám přihlašování pohledávek věřitelů, náležitostem přihlášek pohledávek věřitelů, posuzování přihlášek pohledávek insolvenčním správcem na přezkumném jednání a zjištění pohledávek. Z teoretického rámce je velká pozornost věnována sporným otázkám a otázkám zaměřeným na veřejnoprávní subjekty v pozici účastníků insolvenčního řízení.

Dále je cílem této práce identifikovat pozici a postavení veřejnoprávních subjektů, a to jak z pozice věřitele, tak i dlužníka. Pozornost bude věnována i právům a povinnostem veřejnoprávních subjektů z titulu přihlášených pohledávek a na možnosti jejich realizace.

Do této práce budou začleněny v jednotlivých teoretických rámcích informace poskytnuté různými orgány veřejné správy, a to zejména z důvodu zjištění chápání jednotlivých institutů pracovníky veřejné správy a dále z důvodu zjištění evidence a reálného vymáhání pohledávek veřejnoprávních subjektů. Vzhledem k tomu, že veřejnoprávní subjekty jsou omezeny zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, zaměřuje se tato práce i na základní zakotvení jednotlivých institutů. V tomto případě se jedná zejména o problematiku různých druhů pohledávek, a to především pohledávek v insolvenčním řízení neuspokojovaných dle ust. § 170 insolvenčního zákona a pohledávek zapodstatových a zapodstatnovým na roveň postavených dle ust. §§ 168, 169 insolvenčního zákona.

Závěr práce je pak zaměřen na skutečnosti, které je na místě nové upravit či stávající legislativní úpravu změnit s nástinem možností, kterými by bylo možné dosáhnout vyšší efektivity příslušných institutů.

2 PRÁVNÍ ÚPRAVA INSOLVENCE A HISTORICKÝ EXKURZ

2.1 Právní úprava

Základním pramenem insolvenčního práva je v České republice zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů. Insolvenční zákon nabyl účinnosti dne 01. 01. 2008 a je aplikován na všechna insolvenční řízení (soudní agendy INS a ICm), jež byla zahájena od účinnosti insolvenčního zákona. Řízení, která byla zahájena před účinností insolvenčního, se řídí úpravou zákona o konkurzu a vyrovnání.²

Úprava insolvenčního práva insolvenčním zákonem vychází jednak z požadavků praxe v návaznosti na nejasnosti a sporná místa v úpravě konkursu a vyrovnání a jednak z vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Úprava insolvenčního práva v insolvenčním zákoně byla synchronizující pro české insolvenční právo s akty Evropské unie, respektuje principy, z nichž vychází „Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé“, publikované ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 7/1995 Sb.³

Insolvenční zákon vychází zejména z Nařízení rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. 05. 2000, o úpadkovém řízení. Toto nařízení rady má být sjednocujícím prvkem podstatných částí insolvenčního práva, institutů a procesních podmínek v průběhu insolvenčního řízení. Nařízení rady stanoví místní a věcnou příslušnost pro zahájení a vedení insolvenčního řízení, stanoví jaká právní úprava se v daném případě aplikuje a vymezuje základní principy na ochranu věřitelů, a to zejména stanovením postupů pro uplatňování pohledávek, zakotvením práva na informace a stanovením podmínek výkonu věřitelských práv atd.⁴

S přechodem z právní úpravy insolvenčního práva obsažené v zákoně o konkurzu a vyrovnání na zákon o úpadku a způsobech jeho řešení byla spojena i potřeba změny podzákonných právních předpisů. V návaznosti na platnost insolvenčního zákona byly v legisvakanci lhůtě připraveny prováděcí předpisy mající zajistit plynulý přechod na zcela novou úpravu insolvenčního práva v insolvenčním zákoně obsaženou.

---

² Zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

³ SCHELLEOVÁ, I., *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*, s. 12.

⁴ SCHELLEOVÁ, I., *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*, s. 14.

V daném případě se jedná zejména o vyhlášku č. 311/2007 Sb. ze dne 22. 11. 2007, o jednacím řádu pro insolvenční řízení, kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, vyhlášku č. 312/2007 Sb. ze dne 22. 11. 2007, o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců, vyhlášku č. 313/2007 Sb. ze dne 22. 11. 2007, o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, vyhlášku 314/2007 Sb. ze dne 22. 11. 2007, o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců, a vyhlášku č. 315/2007 Sb. ze dne 22. listopadu 2007, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

Mezi právní předpisy významné pro insolvenční právo patří zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), účinný od 01. 01. 2014, který nahradil zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a dále zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen “zákon o obchodních korporacích“), účinný taktéž od 01. 01. 2014, který nahradil zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

K občanskému zákoníku a zákonu o obchodních korporacích, které nabyly účinnosti od 01. 01. 2014 je namístě uvést, že tato rekodifikace měla na insolvenční řízení dva zásadní dopady. Úprava zákona o obchodních korporacích obsahuje právní úpravu pouze těch podnikatelských subjektů, které byly založeny za účelem dosažení zisku, s tím, že podnikatelské subjekty, které nebyly založeny za účelem dosažení zisku, jsou upraveny občanským zákoníkem. Jako druhý zásadní dopad pak lze uvést rekodifikaci odpovědnosti statutárních orgánů korporací, kdy v této souvislosti byla rozšířena odpovědnost statutárních orgánů v rámci insolvenčního řízení.

S ohledem na dobu účinnosti insolvenčního zákona byla provedena i zde tzv. revizní novela, a to zákonem č. 294/2013 Sb., která umožňuje širší aplikaci sanačních způsobů řešení úpadku, kdy v případě dlužníků podnikatelů se nově nehodnotí povaha osoby dlužníka, nýbrž povaha jeho dluhů, což má značný dopad právě na veřejnoprávní dluhy dlužníků. Předmětná revizní novela dále zavádí institut společného oddlužení manželů, kdy mají manželé postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka a pohledávka je tak uspokojována v rámci jednoho insolvenčního řízení z příjmu obou dlužníků. Z pohledu municipalit je tato novela dále významná posílením kontroly věřitelů nad prováděním reorganizace, a to

umožněním jmenovat a odvolávat členy statutárního orgánu dlužníka a dozorčí rady dlužníka věřitelskému výboru. Z pohledu municipalit jakožto věřitelů je pak předmětná revizní novela významná také změnou lhůty pro přihlášení pohledávky, kdy do této novely mohla být lhůta k podání přihlášek pohledávek stanovena soudem, a to v rozmezí od 30 dnů do 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku, zatímco od účinnosti této novely je stanovena pevně lhůta k přihlášení pohledávek, a to na 2 měsíce od rozhodnutí o úpadku a pouze v případě oddlužení zůstala dosavadní praxí obecně užívaná lhůta 30 dní od rozhodnutí o úpadku.

2.2 STRUČNÁ HISTORIE INSOLVENČNÍHO PRÁVA NA NAŠEM ÚZEMÍ

Po roce 1990 vznikla v souvislosti s rozvojem podnikatelské činnosti potřeba úpravy úpadkového práva, která by upravila vztahy věřitelů a jejich dlužníků za situace, kdy není dlužník schopen splnit řádně a včas své závazky vůči věřiteli. Na základě nastalé sociální potřeby byl dne 11. 07. 1991 přijat zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Pojem konkursu však nebyl nic nového ani převratného, neboť právní úprava úpadkového práva a tedy i konkursu byla na našem území již v 16. století, přičemž toto bylo samostatně upraveno v městském právu prostřednictvím Koldínova Zákoníku a v zemském právu v Obnoveném zřízení zemském. Tato právní úprava byla následně doplněna Deklaratorií a Novellami vydanými roku 1640. Tuto právní úpravu lze považovat za základ „moderní“ právní úpravy úpadkového práva. Tento právní předpis je však s ohledem na dobu jeho vydání značně jednostranný, když upravuje ve své podstatě pouze ochranu pohledávek aristokracie, která měla obavy o svůj majetek. Skutečnost, že se jedná o základní kámen úpadkového práva na našem území, je však nezpochybnitelná.

Od 18. století můžeme zaznamenat v právním řádu i procesní úpravu úpadkového práva, a to zejména v právu zemském a v právu městském. Jako příklad pak uvádím Josefínský konkurzní řád z roku 1781, který může být označen za první, na našem území účinnou, universální insolvenční normu. Jako základní a nejdůležitější přínos Josefínského konkursního řádu lze označit sjednocení konkursního práva na celém území Rakouské říše a současná unifikace konkursních práv městských a zemských. Josefínský konkursní řád byl často novelizován, a to z důvodu potřeby vyplnění mezer právní úpravy a zkrácení doby trvání konkursu.

S ohledem na potřebu společnosti a v závislosti na sociálním vývoji společnosti a vzhledem k dlouhodobé platnosti Josefínského konkursního řádu, byl tento v roce 1862 doplněn o zákon o vyrovnacím řízení.

K další komplexnější úpravě úpadkového práva došlo až zákonem č. 1/1869 ř. z. účinným od 01. 01. 1970. Tento zákon obsahoval 257 paragrafů a upravoval jak hmotné, tak i procesní právo. Dle ust. § 1 zák. č. 1/1869 ř. z., Řád konkursní, zavedením konkursu odejme se dlužníkovi k placení nezpůsobilému, veškeré jmění exekuci poddané, které má nebo které mu po čas konkursu připadne, že jím

nemůže volně vládnouti. Všichni věřitelové vespolek, kteří v čas započetí konkursu měli něčeho pohledávati, nabudou práva, toto jmění dle vyměření řádu konkursního, ve schování a spravování vzíti a ku svému spokojení ho užiti. Působnost Josefského konkursního řádu a konkursního řádu č. 1/1869 ř. z. se vztahovala nejen na České země, ale také na Horní a Dolní Rakousy, Tyrolsko, Štýrsko, Korutany, Kraňsko, Rakouské přímoří - Gorice, Gradiška, Terst, Istrie, a dále na Halič, Vorarlbersko, Salcbursko a na Bukovinu. Pro jednodušší a rychlejší konkursní řízení byly následně v letech 1897 a 1900 vydány nové jednacích řády, které upravily pravidla vnitřní činnosti konkursních soudů. Konkursní řád z roku 1869 platil v Předlitavsku až do 01. 01. 1915, kdy byl zrušen císařským nařízením č. 337/1914 ř. z., které platilo na našem území až do roku 1931. Tehdy bylo jen lehce pozměněno zákonem č. 114/1931 Sb.

Od roku 1948 bylo rušeno tržní hospodářství a soukromé podnikání bylo likvidováno, na základě čehož pozbyl zákon o konkurzním řádu svého smyslu. Od roku 1950 byl konkurzní řád nahrazen zákonem č. 142/1950 Sb. občanským soudním řádem, který zavedl institut tzv. exekuční likvidace jako nástroj spočívající v prodeji veškerého majetku dlužníka.⁵

Opětovně vyvstala akutní potřeba úpravy úpadkového práva po roce 1989, a to v návaznosti a znovu se rozvíjející podnikání. Konkurzní řízení bylo nutno podříditi změnám ve společnosti i právu. Úprava úpadkového práva byla do právního řádu opětovně zakotvena zákonem č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání, který nabyt účinnosti dne 01. 10. 1991. Zákon o konkurzu a vyrovnání byl od počátku podroben kritice jak ze strany právnické veřejnosti, tak i ze strany podnikatelů, a to zejména s ohledem na koncepci zákona řešení neschopnosti splácet pohledávky likvidací dlužníka a prodejem jeho majetku. Zákon o konkursu a vyrovnání nebyl přizpůsoben možnosti vrácení dlužníka zpět k ekonomické činnosti, alternativy současného oddlužení dlužníků. Po dobu své platnosti byl zákon o konkursu a vyrovnání 19 krát novelizován se snahou vytvořit moderní a pružnou normu odpovídající aktuálním potřebám společnosti. Způsob řešení úpadku nejen likvidací dlužníka byl však zakotven až v insolvenčním zákoně, zák. č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“), který byl dne 30. 03. 2006

---

⁵ KOZÁK, J., BUDÍN, P., PACHL, L., *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*, s. 54.

schválen Senátem. Insolvenční zákon byl dne 09. 05. 2006 rozeslán ve Sbírce zákonů a nahradil tak zákon č. 238/1991 o konkurzu a vyrovnání.⁶ Insolvenční zákon nabyl účinnosti od 01. 01. 2008 s tím, že zákon o konkurzu a vyrovnání bude užit jako právní norma platná pro všechna řízení zahájená před datem účinnosti insolvenčního zákona.

---

⁶ SCHELLE, K., FRÝDEK, M., *Vývoj konkurzního práva*, s. 26.

2.3 CHARAKTERISTIKA A ZÁSADY INSOLVENČNÍHO ZÁKONA

Insolvenční zákon je oproti zákonu o konkurzu a vyrovnání koncipován jako moderní zákon upravující soukromé právo, který neřeší pouze a jen stav „po úpadku“, ale také možnosti jeho předcházení. Působnost insolvenčního zákona je komplexně mnohem širší, než byla působnost zákona o konkurzu a vyrovnání. Skutečnost, že se nejedná o zákon upravující výlučně konkurz, popřípadě vyrovnání je vyjádřena již v samotném názvu tohoto zákona. Nová úprava úpadkového práva je úpravou komplexní a již nejde o pouhou další novelizaci úpravy doposud platné, ale o novou souhrnnou úpravu, která stojí na vlastních zásadách, jež se od zásad, na nichž spočívá dosavadní právní úprava, často odlišuje anebo tyto zásady modifikuje.

Snahou zákonodárců bylo mimo jiné vytvořit úpravu insolvenčního práva kodexového typu, kdy bylo cílem dosáhnout v úpravě insolvenčního zákona co nejširší záběr problematiky úpadkového práva včetně jeho souvislostí. Část insolvenčního práva však již ze své podstaty bude i nadále upravena zvláštním zákonem, a to například v případech úpravy daňovými předpisy, trestními předpisy, zákonem o obchodních korporacích nebo občanském zákoníku apod.⁷ Právní úprava zakotvená v insolvenčním zákoně mimo jiné zrušila nutnost dvou soudních řízení, když doposud bylo potřeba projít jak řízením o konkurzu, tak následně řízením vyrovnávacím. Nově insolvenční zákon zavádí jedno společné řízení pro všechny způsoby řešení úpadku.

Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení je možné členit do tří základních částí. V první části, v paragrafech § 1 až § 243, se nachází zejména definice základních pojmů, zásady insolvenčního řízení, náležitosti určitých typů rozhodnutí, specifikace procesních subjektů a vymezení účastníků řízení včetně určení práv a povinností. V této první části jsou dále obsaženy náležitosti insolvenčního návrhu a přihlášek pohledávek, a podmínky úpadku, projednání úpadku a rozhodnutí o něm. Tato ustanovení jsou zcela zásadní z pohledu obsahu této bakalářské práce.

V druhé části insolvenčního zákona, kterou lze vymežit paragrafy § 244 až § 418, je obsažena úprava způsobů řešení úpadku, a to konkrétně konkursem, reorganizací,

---

⁷ ZELENKA, J., aj. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*, s. 25-26.

oddlužením popřípadě moratoriem dále je zde upraven úpadek finančních institucí. Jako třetí část pak lze označit paragrafy § 419 až § 434, ve kterých je obsažena úprava insolvenčního rejstříku, vztahů ke státům EU a závěrečná a přechodná ustanovení.

Úprava insolvenčního práva v insolvenčním zákoně stojí vyjma obecných právních principů také na svých zásadách. Tyto zásady jsou obsaženy zejména v ustanovení § 5 insolvenčního zákona a jsou významné z hlediska interpretace a aplikace obsažených právních norem. Zásady obsažené v ustanovení § 5 insolvenčního zákona však nejsou jediné zásady insolvenčního práva a lze je souhrnně chápat jako zásady „par conditio creditorum“; tj. insolvenční řízení musí probíhat tak, aby všichni věřitelé – všechny skupiny věřitelů, měli stejné, rovné podmínky a pravidlem „pari passu“. Insolvenční zákon ve své podstatě, a to zejména v rozsahu úpravy oddlužení a některých typů přihlášek pohledávek, narušuje jeden ze základních principů soukromého práva „pacta sunt servanta“ a namísto něj stanoví principy nové, směřující zejména k poměrnému uspokojení věřitelů.

Přestože insolvenční právo stojí spíše na okraji civilního práva, aplikují se i zde obecné zásady civilního práva velmi intenzivně není-li v insolvenčním zákoně stanoveno jinak. V ustanovení § 7 insolvenčního zákona je pak výslovný odkaz na použití občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních. Současně je třeba při posuzování úpravy insolvenčního práva reflektovat i vliv mezinárodního práva a práva Evropské unie. S mezinárodním prvkem se v insolvenčním řízení setkáváme zejména u přihlášek pohledávek, kdy je věřitel osobou mající sídlo nebo bydliště mimo území České republiky, respektive se sídlem nebo bydlištěm na území členského státu Evropské unie. Tato úprava se použije i za předpokladu, má-li věřitel sídlo mimo Českou republiku ve členském státě Evropské unie, s tím, že v České republice má organizační složku. V takto nastalé situaci je zahraniční věřitel povinen mimo jiné sdělit doručovací adresu na území České republiky a současně se na věřitele vztahuje speciální úprava počátku lhůty k přihlašování pohledávek.

Insolvenční řízení spočívá zejména na těchto zásadách:

- Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů.⁸

Účastníkem v insolvenčním řízení je dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku. V této zásadě lze jednoznačně identifikovat zákaz nespravedlivého, neodůvodněného poškození nebo nedovoleného zvýhodnění či znevýhodnění účastníků. Dále lze identifikovat zásadu rychlosti řízení. S ohledem na zásadu rychlosti je v insolvenčním zákoně stanoveno několik relativně krátkých lhůt, aby nedocházelo k nedůvodným průtahům v řízení. Jedná se například o 7 denní lhůtu od doručení výzvy zvláštním způsobem dlužníku k doplnění příloh insolvenčního návrhu, nebo 30 popřípadě 60 denní lhůtu od zveřejnění rozhodnutí o úpadku k podání přihlášky pohledávky věřitele, nebo o 15 denní lhůtu od doručení výzvy insolvenčního správce věřiteli k odstranění vad nebo neúplností přihlášky pohledávky. V předmětném ustanovení lze dále jednoznačně identifikovat zásadu hospodárnosti a zásadu nejvyššího uspokojení věřitelů.

- Věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti.⁹

V daném případě se jedná o princip *pari passu*, nebo chceme-li zásadu „*par conditio creditorum*“ aplikovat na všechny skupiny věřitelů je třeba rozlišovat skupiny věřitelů a s tím spojená práva a povinnosti, která jsou pro danou skupinu věřitelů vždy stejná – jsou dány rovné podmínky.

- Nestanoví-li insolvenční zákon jinak, nelze práva nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce.¹⁰

---

⁸ Ustanovení § 5, písm. a) zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Ustanovení § 5, písm. b) zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V daném případě je třeba vzít v potaz zejména ochranu práv typicky ze zajištění závazku věřitele – zástavním právem, soudcovskou nebo exekuční zástavou apod.

- Věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.¹¹

Vzhledem ke skutečnosti, že insolvenční řízení do značné míry nahrazuje civilní řízení, jsou v insolvenčním zákoně stanoveny lhůty k přihlášení pohledávek vzniklých do úpadku dlužníka, s tím, že lze-li pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení nemůže probíhat řízení před obecným civilním soudem. S tímto je spojena úprava přerušení řízení obsažená v insolvenčním zákoně.

Krom výše uvedených zásad je třeba mít v patrnosti i principy civilního procesu, a to zejména: zásadu dispoziční, zásadu legálního pořádku, materiální pravdy, volného hodnocení důkazů, kontradiktornosti, projednací, veřejnosti, ústnosti, koncentrace atd.

Insolvenční zákon obsahuje krom právních principů také právní domněnky, a to jak vyvratitelné, tak nevyvratitelné. Mezi nejtypičtější příklad vyvratitelné právní domněnky v insolvenčním řízení lze vzít úpravu obsaženou v ustanovení § 3, odst. 2 písm. c) a d) insolvenčního zákona, tedy, že má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže: c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, kterou mu uložil insolvenční soud. Pro posouzení faktického projevu dlužníkovy úpadku insolvenční zákon vyžaduje tzv. test likvidity, a to v ust. § 3 odst. 2, písm. a) a b) insolvenčního zákona:

Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

- a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti,¹²

---

¹⁰ Ustanovení § 5, písm. c) zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Ustanovení § 5, písm. d) zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Nezbytnou podmínkou zjištění úpadku dlužníka, která musí být patrna již z insolvenčního návrhu, je současná existence více věřitelů dlužníka. „Nikdy nemůže jít o úpadek tehdy, jestliže má dlužník jediného věřitele, i kdyby jeho majetková situace byla jakkoliv kritická a katastrofální.“¹³

Dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR je zcela irelevantní výše pohledávek dlužníka za dalšími jeho věřiteli a soud zjistí úpadek dlužníka, pokud má kromě navrhovatele vůči dlužníku jiný věřitel splatnou pohledávku nízké hodnoty.¹⁴ Tento judikát uvádím z toho důvodu, že ve znění insolvenčního zákona je patrný princip materiální pravdy – tj. potřebu zjistit skutečný skutkový stav věci, tak aby bylo možno rozhodnout na základě pravdy a spravedlnosti.

V závěru této části je namístě uvést zásadu automatického moratoria, které zabraňuje jak samotné destrukci hodnoty dlužníkovu majetku, tak podporuje princip par conditio creditorum, podle něhož jsou pohledávky věřitelů v insolvenci uspokojovány poměrně; za tímto účelem by stačilo suspendovat práva na individuální uspokojení obecných a jiných nezajištěných věřitelů.¹⁵

---

¹² Ustanovení § 3 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³ WINTEROVÁ, A., aj. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice 6. vydání, str. 595*

¹⁴ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 6. 1998, Cpjn 19/98

¹⁵ RICHTER, T., *Insolvenční právo*, s. 68.

2.4 ZVLÁŠTNOSTI INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ – INCIDENČNÍ SPORY, ŠIKANOZNÍ NÁVRHY

Jednou ze stěžejních částí insolvenčního řízení je přezkoumání přihlášených pohledávek. Přezkoumání pohledávek se provede na přezkumném jednání po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení, a to v termínu určeném v rozhodnutí o úpadku na základě seznamu přihlášených pohledávek. Přihlášky pohledávek, které byly uplatněny u insolvenčního soudu ve stanovené lhůtě insolvenční soud předá insolvenčnímu správci, který podané přihlášky přezkoumá zejména podle přiložených dokladů a podle účetnictví dlužníka nebo jeho evidence vedené podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů. Vyzve dlužníka, aby se k přihlášeným pohledávkám vyjádřil, a je-li to třeba, provede o pohledávkách nezbytná šetření s tím, že využije součinnosti orgánů, které mu ji jsou povinny poskytnout¹⁶. Je-li insolvenční správce toho názoru, že nelze přihlášku pohledávky přezkoumat pro její vady nebo neúplnost, vyzve insolvenční správce věřitele, aby svoji přihlášku pohledávky opravil nebo doplnil, s tím, že nebude-li přihláška pohledávky ve stanovené lhůtě řádně opravena, předloží insolvenční správce přihlášku pohledávky insolvenčnímu soudu k rozhodnutí, že se k předmětné přihlášce pohledávky nepřihlíží¹⁷.

Insolvenční správce je povinen ve své výzvě k odstranění vad nebo k doplnění přihlášky uvést jaké vady v podané přihlášce pohledávky spatřuje, a to konkrétně. Mezi nejčastější vady, a to i v případě přihlášek pohledávek veřejnoprávních institucí, patří to, že předložená přihláška neobsahuje dostatečně individualizovaný a podrobně vylíčený důvod vzniku přihlášené pohledávky, s tím, že je třeba jako důvod vzniku uvést všechny skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá. Tedy úplně a určitě vylíčit ty skutečnosti, z nichž věřitel pohledávku dovozuje. Věřitelé velice často do kolonky „důvod vzniku“ uvádí pouze „smlouva o půjčce“. S ohledem na tyto skutečnosti insolvenční správce zpravidla ukládá věřitelům, aby zejména uvedli kdy a na základě jaké

¹⁶ HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s. 656-658.

¹⁷ Ustanovení § 188 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

smlouvy byla půjčka poskytnuta, kdy byly vyplaceny prostředky, kdy byla půjčka zpoplatněna a kdy a jakým způsobem to bylo oznámeno dlužníku¹⁸.

Ze strany insolvenčních správců dochází ke špatnému výkladu ustanovení § 188 insolvenčního zákona, když insolvenčnímu soudu předkládají k rozhodnutí o nepřihlížení přihlášky pohledávek, kde není vady přihlášky pohledávky, nýbrž přihláška pohledávky není dostatečně doložena listinami majícími dokládat tvrzené skutečnosti věřitelem. Nedoložení listin majících dokládat věřitelem tvrzené skutečnosti v přihlášce pohledávky je však důvodem pro popření předmětné pohledávky insolvenčním správcem, nikoli pro rozhodnutí insolvenčního soudu o tom, že se k přihlášce pohledávky nepřihlíží.

Insolvenční správce je před přezkumným jednáním povinen insolvenčnímu soudu předložit seznam přihlášených pohledávek, podle kterého bude následně probíhat přezkoumání jednotlivých pohledávek na přezkumném jednání konaném u příslušného krajského soudu. Insolvenční správce je povinen předložit seznam přihlášených pohledávek před přezkumným jednáním tak, aby tento mohl být insolvenčním soudem zveřejněn 15 dnů před přezkumným jednáním, popřípadě aby mohl být zveřejněn 10 dnů před přezkumným jednáním, má-li se přezkumné jednání konat do 30 dnů od uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek¹⁹. Do seznamu přihlášených pohledávek insolvenční správce zahrne přihlášené pohledávky, vyjma těch, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky u kterých tak stanoví insolvenční zákon.

Na přezkumném jednání²⁰ jsou přezkoumávány jednotlivé přihlášené pohledávky věřitelů, kteří mohou své pohledávky co do výše měnit až do skončení přezkumného jednání. Co do důvodu vzniku přihlášené pohledávky, nebo co do pořadí přihlášené pohledávky mohou věřitelé měnit svoje přihlášky pohledávek pouze do uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek.

---

¹⁸ Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 29 INS 19160/20103-P-9-5, KSPL 29 INS 7123/2014-P-6-3, KSPL 29 INS 29812/2013-P-5-2, KSPL 29 INS 29948/2013-P-7-3.

¹⁹ HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s.656-659.

²⁰ Ustanovení § 190 a násl. zákona č, 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Přihlášenou pohledávku může popřít insolvenční správce, dlužník a přihlášení věřitelé. Přihlášené pohledávky mohou být popírány co do pravosti, výše a pořadí přihlášených pohledávek. O popření pohledávky co do její pravosti jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka nevznikla, nebo že již zcela zanikla anebo že se zcela promlčela. O popření pohledávky co do její výše jde pak za situace, je-li namítáno, že dlužníkův závazek je nižší než přihlášená částka, s tím, že ten, kdo popírá výši pohledávky, musí současně uvést, jaká je ve skutečnosti výše pohledávky. O popření pohledávky co do jejího pořadí se jedná za situace, je-li namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce pohledávky, nebo je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, s tím, že ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí současně uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena. Popěrný úkon lze dále učinit co do popření práva na uspokojení z předmětu zajištění, s tím že věřitel může tuto pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění. V tomto případě se jedná o situaci, kdy předmět zajištění není ve vlastnictví dlužníka.

Právo popěrného úkonu se však v insolvenčním řízení neuplatňuje absolutně. Popěrný úkon se stane účinným pouze za předpokladu, že dlužníkův úpadek bude řešen konkurzem nebo oddlužením. Za situace, kdy činí popěrný úkon přihlášený věřitel, tedy dochází k popření přihlášené pohledávky jednoho věřitele jiným přihlášeným věřitelem, musí mít tento právní úkon náležitosti, jako kdyby se jednalo o žalobu dle občanského soudního řádu, a dále z popěrného úkonu musí být patrné, co je popíráno. Popření přihlášené pohledávky věřitele jiným přihlášeným věřitelem lze učinit na přezkumném jednání nebo pouze prostřednictvím formuláře „Popření pohledávky přihlášeným věřitelem“. Je-li popěrný úkon věřitele činěn mimo přezkumné jednání, lze popěrný úkon provést jen na předepsaném formuláři²¹ s tím, že věřitel, který popírá pohledávku, je povinen složit zálohu na náklady řízení incidenčního sporu, který popření pohledávky vyvolává. Záloha na náklady incidenčního sporu je stanovena ve výši 10 000 Kč. Záloha na náklady incidenčního sporu je ve své podstatě jistotou, mající dokládat, že popírající je připraven nést náklady incidenčního sporu, pokud se mu nepodaří prokázat důvod popření pohledávky.

---

²¹ Upraven vyhláškou č. 311/2007 Sb. o jednacím řádu pro insolvenční řízení, a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.

Mezi nejčastější incidenční spory patří spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek a spory o vyloučení majetku z majetkové podstaty dlužníka. Věřitelé přihlašující své pohledávky do insolvenčního řízení vynakládají značnou pečlivost ohledně stanovení výše přihlašované pohledávky, kterou jsou schopni doložit listinami, popřípadě berou své přihlášené pohledávky na základě podnětu – popěrného úkonu částečně zpět, a to zejména z důvodu, že pokud by věřitel přihlásil nadhodnocenou pohledávku, jejíž reálně zjištěná výše by byla jen v rozsahu do 50 % přihlášené pohledávky, je povinen uhradit do majetkové podstaty dlužníka rozdíl.

Insolvenční zákon označuje za incidenční řízení²² spory o pravost, výši nebo pořadí pohledávek, spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5 insolvenčního zákona, spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela, spory na základě odpůrcí žaloby, spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem, spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu, spory o určení, zda zde je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem, a další spory, které zákon označí jako spory incidenční.

Incidenční spory projednává insolvenční soud, u něhož bylo řízení zahájeno a věc vyřizuje samosoudce v souladu s rozvrhem práce daného krajského soudu, s tím, že jím může být jak soudce vedoucí příslušné insolvenční řízení, tak i soudce jiný. V incidenční sporu se užije úprava insolvenčního zákona i úprava občanského soudního řádu, a to v procesních věcech.

Pravomocné rozhodnutí vydané v incidenčním sporu je závazné pro všechny procesní subjekty²³. Náklady řízení incidenčního sporu nese ten, kdo ve sporu neuspěl, neboť se vychází z předpokladu, že ten, kdo nebyl ve sporu úspěšný, nese veškeré náklady řízení proto, že jeho tvrzení bylo soudem shledané za neopodstatněné, a protahuje tak samotné insolvenční řízení.

Ve sporu o pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky se náhrada nákladů řízení přiznaná vůči dlužníku pokládá za přihlášenou pohledávku podle insolvenčního

²² HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s. 151-556.

²³ HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s. 575.

zákona a uspokojí se ve stejném pořadí jako přihlášená pohledávka, o kterou se vedl spor. Jinak řečeno, po dobu trvání účinků insolvenčního řízení, pohledávka na nákladech řízení za dlužníkem priznaná v rozsudku incidenčního sporu sleduje osud původně přihlášené pohledávky a bude uspokojována ve stejném režimu. Není tedy za trvání insolvenčního řízení třeba, aby ji žalovaný hradil ihned, tedy z nezabavitelné částky. Za situace, kdy bude u dlužníka schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře, a dojde k uložení povinnosti náhrady nákladů řízení z incidenčního sporu dlužníku, insolvenční soud oprávněný nárok věřitele odpovídajícím způsobem promítne do svého rozhodování, tedy provede změnu splátkového kalendáře²⁴.

V případě výše uvedeného k incidenčním sporům byla pozornost zaměřena na oprávněné pohledávky věřitelů, s tím, že dlužník naplňoval jednoznačně znaky úpadku. Nebude-li dlužník naplňovat znaky úpadku, popřípadě nebude-li dlužník naplňovat znaky úpadku vůči věřiteli – navrhovateli, je zde dána vysoká pravděpodobnost tzv. „šikanozního návrhu“. Přestože termín šikanozní návrh není definován zákonem, lze jeho obsah dovodit z výkladu, právní praxe a judikatury soudů.

V praxi se insolvenční soudy setkávají s insolvenčními návrhy podanými věřiteli, ve kterých je tvrzeno, že dlužník splňuje všechny zákonné znaky úpadku dle ustanovení § 3 insolvenčního zákona, s tím, že se však tato tvrzení nezakládají na pravdě. Dlužník označený ve věřitelském insolvenčním návrhu v úpadku není a věřitel – navrhovatel tak jen ve svůj prospěch využívá účinků zahájení insolvenčního řízení k tomu, aby pod tlakem zahájeného řízení, či míněním, donutil dlužníka k určitému, jím sledovanému, jednání - zejména pak k úhradě obvykle sporné či nejasné pohledávky.

Obecně tak lze uzavřít, že šikanozní návrhy narušují účel insolvenčního řízení, kterým je uspořádání majetkových poměrů dlužníka vůči jeho věřitelům a optimální způsob uspokojení vzájemně si konkurujících pohledávek.

Je-li insolvenčnímu soudu doručen návrh na zahájení insolvenčního řízení, je insolvenční soud povinen zveřejnit předmětný návrh v insolvenčním rejstříku a vydat

---

²⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze v č. j. 129 ICm 4170/2013, 104 VSPH 557/2014-25, (KSPL 29 INS 8013/2012) ze dne 20. 10. 2014.

vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení, a to do dvou hodin od okamžiku kdy byl insolvenční návrh doručen insolvenčnímu soudu.²⁵ V případě uvedených dvou hodin je třeba zohlednit pracovní dobu zaměstnanců soudu a dny pracovního klidu. Zveřejnění insolvenčního návrhu a vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení je první krok, kdy je „veřejně“ oznámeno, že s konkrétním dlužníkem je zahájeno insolvenční řízení. Se zahájením insolvenčního řízení je spojen mimo jiné účinek, že *„nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.“*²⁶ Tato skutečnost pak dlužníka omezuje zcela zásadním způsobem v dispozici s jeho majetkem a v případě dlužníka, který je podnikatelským subjektem, mu ve značné míře znemožňuje výkon podnikatelské činnosti. Osoba, vůči které je podán insolvenční návrh, nemá možnost zřízení zajištění a nemá tak například možnost vzít si provozní úvěr zajištěný nemovitostmi ve svém vlastnictví. Osoba, vůči které je zahájeno insolvenční řízení je dále vyřazena ze všech soutěží o veřejné zakázky, neboť účastník výběrového řízení musí splňovat zákonem předepsané požadavky, mimo jiné i požadavky dle ust. § 53 odst. 1, písm. d), kdy se nemůže účastnit ten, u něhož bylo rozhodnuto o úpadku. Podáváním šikanozních návrhů tak lze ovlivňovat i soutěže o veřejné zakázky, a to pouze se zanedbatelnou sankcí, dojde-li insolvenční soud k závěru, že předmětný insolvenční návrh byl šikanozní. V takovém případě je insolvenční soud oprávněn uložit pořádkovou pokutu navrhovateli pouze do výše 50.000 Kč²⁷.

Další komplikaci, která může nastat v důsledku podání šikanozního insolvenčního návrhu může být nemožnost osvobození od spotřební daně nebo nemožnost splnit smluvní závazky pro nemožnost nakládat s vlastním majetkem.

---

²⁵ Ustanovení § 101 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Ustanovení § 111 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ Ustanovení § 128a zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Osoba, se kterou je zahájeno insolvenční řízení na základě šikanozního (zjevně bezdůvodného) insolvenčního návrhu, je značně omezena na svých právech nakládat se svým majetkem, v přístupu k zakázkám, a to jak veřejným zakázkám, tak i jiným zakázkám, a dále je ohrožena možnou ekonomickou nestabilitou a možným velmi tvrdým ekonomickým dopadem na své podnikání. V soudní praxi je možné se se zjevně bezdůvodnými návrhy setkat relativně často, a to zejména případech dlužníků z odvětví podnikání, která stojí na dlouhodobých a opakujících se vztazích, kde hrozí riziko sporů. Další notně ohroženou skupinou podnikatelů jsou osoby podnikající v odvětví, u nichž hrozí vysoké reputační riziko. V posledních letech byl zjevně bezdůvodný insolvenční návrh podán na společnosti jako jsou GEOSAN Group, a.s., (3 bezdůvodné insolvenční návrhy), STRABAG a.s. (2 bezdůvodné insolvenční návrhy), HOCHTIEF, s.r.o., (4 bezdůvodné insolvenční návrhy) i InterCora, a.s. (1 bezdůvodný insolvenční návrh). V případě poslední jmenované společnosti byl podán insolvenční návrh pro nezaplacení 300.000 Kč, což je s ohledem na obraty a hodnotu majetku společnosti zanedbatelná částka. V případě všech výše uvedených řízeních bylo rozhodnuto insolvenčním soudem, že se insolvenční návrh zamítá.

Mezi společnosti, na které byl podán bezdůvodný insolvenční návrh, patří také Tesco Stores ČR a.s. na kterou dne 06. 10. 2006 u Městského soudu v Praze podala jako věřitel insolvenční návrh společnost Iva Roztoky, s. r. o. V tomto případě se jednalo zcela jednoznačně o snahu poškodit jméno společnosti²⁸. Městský soud v Praze vydal v souladu s ustanovením insolvenčního zákona vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení a následně insolvenční návrh odmítl. Přesto, že byl insolvenční návrh odmítnut, stal se tématem mnoha mediálních vystoupení a způsobil tak společnosti Tesco Stores ČR a.s. značné škody. Údaje zveřejněné v insolvenčním rejstříku o insolvenčním řízení byly v souladu s ust. § 425 insolvenčního zákona zneprístupněny. Společnost Tesco Stores ČR a.s. následně podala u soudu žalobu na náhradu škody²⁹. Společnosti Iva Roztoky, s.r.o. byla uložena povinnost zaplatit odškodné ve výši 200.000 Kč a zveřejnit v novinách omluvu.

---

²⁸ Řízení u Městského soudu v Praze bylo vedeno pod spisovou značkou 88 INS 6796/2009

²⁹ Žaloba dle ust. § 147 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Žaloba na náhradu škody například ztráty na zisku, znemožnění účasti ve veřejné soutěži či vyřazení z ní, anebo jiné vzniklé újmy je jedinou reálnou možností obrany proti zjevně bezdůvodným insolvenčním návrhům.

2.5 Úpadek

Pojem úpadku je pro insolvenční řízení zcela zásadní. Rozhodnutí o úpadku je v insolvenčním řízení rozhodnutím ve věci. S ohledem na význam tohoto pojmu je zcela zásadní jeho správné definování, neboť je-li definice příliš široká, jsou spuštěny insolvenční mechanismy příliš brzy a postihnou osoby, které se ve skutečnosti v úpadku nenacházejí. Oproti tomu, za situace, kdy by byl úpadek definován příliš úzce, nastanou znaky úpadku u některých osob příliš pozdě, což zcela jistě sníží míru uspokojení nezajištěných věřitelů. Oba důsledky vedou k významným společenským neefektivitám.³⁰

V současné době jsou znaky úpadku uvedeny v ustanovení § 3 insolvenčního zákona, a to tak, že dlužník je v úpadku, jestliže má a) více věřitelů a b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen "platební neschopnost"). Insolvenční zákon v ustanovení § 3 dále stanoví domněnku, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, kterou mu uložil insolvenční soud. Tento případ je označován jako úpadek z důvodu insolvence.³¹

Druhým případem úpadku je úpadek z důvodu předlužení.³² Dlužník může být v úpadku z důvodu předlužení, jedná-li se o právnickou osobu nebo fyzickou osobu - podnikatele, která je předlužena, tj. má-li více věřitelů a souhrn jejích závazků převyšuje hodnotu jejího majetku, s tím, že při stanovení hodnoty dlužníkova majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.³³ Jako očekávaný lze označit i výnos z úroků, dividend a samozřejmě zisky z produkce ekonomických statků.

---

³⁰ SCHELLE, K., *Sbírka prací na téma Nové insolvenční právo*, s.105

³¹ Ustanovení § 3 odst.1, 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³² Ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³³ LANDA, M., *Ekonomika insolvenčního řízení*, s. 17

Z výše uvedeného vyplývá, že pro zjištění úpadku ve formě insolvence i předlužení musí být splněno několik zákonných předpokladů, a to současně. V případě úpadku ve formě insolvence musí mít dlužník více věřitelů, s pohledávkami více než 30 dní po lhůtě splatnosti a musí být u něj dán alespoň jeden z důvodů platební neschopnosti. V případě úpadku pro platební neschopnost musí být dlužník právníckou osobou nebo fyzickou osobou podnikatelem a souhrn jeho závazků musí převyšovat hodnotu jeho majetku.

Jak v případě zákonné úpravy zákona o konkursu a vyrovnání, tak ani v případě úpravy insolvenčním zákonem není stanoven žádný finanční limit, tedy minimální dlužná částka, která by byla podmínkou zjištění úpadku dlužníka. Závazky, které musí mít dlužník za více věřiteli, a které musí být po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, mohou být výhradně závazky peněžité. Splatnost pohledávky nelze výkladově rozšířit na lhůtu ke splnění nepeněžitého závazku. Co do podmínky úpadku – platební neschopnosti, zde se musí jednat o skutečnou, objektivní neschopnost plnit své peněžité závazky, nikoliv pouze neochotu dlužníka své závazky plnit. Vzhledem ke skutečnosti, že ustanovení § 3 odst. 2 insolvenčního zákona pracuje s právními domněnkami, postačuje například, pokud dlužník pouze přestane hradit své peněžité závazky, a to z vlastní vůle, a to i bez zjevného důvodu, neboť zastavení plateb svých peněžitých závazků, a to alespoň v podstatné části, je jednou z variant platební neschopnosti. Neochota platit své závazky by byla podkladem pro vydání exekučního titulu, nikoliv pro zahájení insolvenčního řízení.³⁴ Jako poslední, čtvrtá podstatná podmínka úpadku je pak v některé odborné literatuře uváděno, že insolvence musí trvat delší dobu.³⁵ S tímto tvrzením však nelze souhlasit, neboť vazbu na tzv. delší dobu má ze znaků úpadku pouze jeden z předpokladů platební neschopnosti, a to, že má dlužník peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti. Ostatní znaky úpadku nemají žádnou návaznost na tzv. trvání delší dobu. Vzhledem k původnímu znění insolvenčního zákona, pak lze dovozovat, že tzv. trvání po delší dobu bylo míněno uplynutí delší doby od splatnosti závazku, respektive v návaznosti na novelu insolvenčního zákona, má být tato delší doba alespoň 30 dní po lhůtě splatnosti ve vztahu alespoň ke dvěma závazkům dlužníka u různých věřitelů. Lhůta 30 dnů po splatnosti byla u závazku stanovena pravděpodobně v návaznosti na znění úpravy prodlení obsažené v obchodním zákoníku.

---

³⁴ KOZÁK, J., BUDÍN, P., PACHL, L., *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*, s. 158

³⁵ SCHELLEOVÁ, I., *Úvod do insolvenčního práva*, s. 32

Za předpokladu, že jsou splněny podmínky úpadku, insolvenční soud rozhodne, že se zjišťuje úpadek dlužníka. Insolvenční soud současně rozhodne o způsobu řešení úpadku, nebrání-li tomu zákonná překážka. Jsou-li splněny podmínky oddlužení, povolí řešení úpadku dlužníka oddlužením. Nejsou-li splněny podmínky oddlužení nebo není podán návrh na povolení oddlužení, prohlásí na majetek dlužníka konkurs. Je-li podán návrh na povolení reorganizace, bude insolvenční soud posuzovat tento návrh, a to na základě jednání – hlasování schůze věřitelů. Insolvenční soud současně se zjištěním úpadku ustanoví insolvenčního správce. Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem zveřejnění předmětného usnesení v insolvenčním rejstříku.

Dále jsou věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, vyzváni, aby tak učinili ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění tohoto usnesení v insolvenčním rejstříku, s tím, že není-li úpadek řešen oddlužením, činí tato lhůta 60 dní. Přihlášky do insolvenčního řízení na majetek dlužníka včetně příloh se podávají dvojmo u krajského soudu – insolvenčního soudu, na předepsaném formuláři, který je zveřejněn Ministerstvem spravedlnosti ČR způsobem umožňujícím dálkový přístup. K přihláškám, které budou podány později, insolvenční soud nepřihlíží.

Znamé zahraniční věřitele, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska, vyrozumí insolvenční soud nebo insolvenční správce, a to neprodleně, o zahájení insolvenčního řízení a o vydání rozhodnutí o úpadku. Současně jim insolvenční soud nebo insolvenční správce zašle výzvu k podávání přihlášek pohledávek se stanovením lhůt a sankcí za jejich nedodržení, jakož i subjekt, u kterého se přihlašují (čl. 40 Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení, a § 430 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení v platném znění).

Insolvenční soud vyzve věřitele, aby insolvenčnímu správci neprodleně sdělili, jaká zajišťovací práva uplatní na dlužníkových věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách, s tím, že jinak mohou odpovídat za škodu nebo jinou újmu vzniklou tím, že do majetkové podstaty nebude včas sepsán majetek dlužníka sloužící k zajištění, nebo tím, že nebudou včas zjištěna zajišťovací práva; to neplatí, jsou-li tato zajišťovací práva zřejmá z veřejného seznamu. Věřitelé, kteří mají vůči dlužníku pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň (například pracovněprávní pohledávky), uplatňují tyto nároky nikoliv přihláškou, nýbrž písemně vůči

osobě s dispozičními oprávněními. Věřitelé o uplatnění takové pohledávky současně vždy vyrozumí insolvenčního správce; náležitosti tohoto vyrozumění stanoví prováděcí právní předpis.³⁶

Současně insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku nařídí přezkumné jednání k přezkoumání přihlášených pohledávek a schůzi věřitelů, která se bude konat bezprostředně po skončení přezkumného jednání. Předmětem jednání schůze věřitelů je: rozhodnutí o hlasovacích právech věřitelů; zpráva insolvenčního správce o jeho dosavadní činnosti, a to včetně popisu pohledávek z podnikání přihlášených do insolvenčního řízení na majetek dlužníka; rozhodnutí věřitelů o event. odvolání dosavadního insolvenčního správce z funkce a ustanovení nového insolvenčního správce; projednání a hlasování o způsobu oddlužení a případných námitkách proti schválení oddlužení; doporučení schůze věřitelů ohledně vyhovění žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře, požádal-li dlužník o její stanovení v insolvenčním návrhu, a projednání případných námitek věřitelů; volba věřitelského orgánu (věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů a náhradníků). Insolvenční správce se na své nebezpečí a na své náklady může dát zastoupit na přezkumném jednání a na schůzi věřitelů jinou osobou.³⁷ Dlužník je povinen zúčastnit se schůze věřitelů osobně a zodpovědět dotazy přítomných věřitelů.³⁸

Insolvenční soud současně uloží insolvenčnímu správci,³⁹ aby předložil insolvenčnímu soudu seznam přihlášených pohledávek bez zbytečného odkladu tak, aby mohl být insolvenčním soudem zveřejněn v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů předem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání, a má-li se přezkumné jednání konat do 30 dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, aby seznam přihlášených pohledávek předložil nejpozději 10 dnů předem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání; současně nejpozději v tomto podání oznámil insolvenčnímu soudu, kdy a kde mohou účastníci nahlížet do seznamu přihlášených pohledávek a do dokladů, na jejichž základě

---

³⁶ Ustanovení § 203 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

³⁷ Ustanovení § 410 odst. 1 a § 399 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ Ustanovení § 399 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ Ustanovení § 11 a § 190 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

byl sestaven.⁴⁰ Insolvenční správce v přehledném seznamu přihlášených pohledávek, resp. jeho příloze zejména uvede: zvláště pohledávky vykonatelné a pohledávky přihlášené jako podmíněné osobami, od kterých může věřitel požadovat plnění podle § 183 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona; pohledávky přihlášené jako podmíněné osobami, od kterých může věřitel požadovat plnění podle § 183 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona však nezařadí na přezkumné jednání po dobu, po kterou v insolvenčním řízení uplatňuje vůči dlužníku přihlášenou pohledávku věřitel; pohledávky, které do seznamu nebyly zařazeny (tj. pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky, u kterých to stanoví zákon); pohledávku, která byla věřitelem účelově rozdělena zčásti jako zajištěná a zčásti jako nezajištěná, a navrhl další postup; u pohledávek, které popírá, rozsah popření (pravost, výši, pořadí) a bližší zdůvodnění popěrného úkonu; přihlášené nezajištěné pohledávky, které tvoří dluhy dlužníka z podnikání; přihlášené nezajištěné pohledávky věřitelů, kteří souhlasili s uspokojením v nižší než 30 % hodnotě plnění.

Insolvenční soud nebo insolvenční správce v průběhu přezkumného (popřípadě zvláštního přezkumného) jednání poučí přítomného věřitele o jeho možnosti podat incidenční žalobu, byla-li jeho pohledávka popřena⁴¹; pokládá-li správce pohledávku, která byla věřitelem přihlášena jako vykonatelná, pro účely přezkumu za pohledávku nevykonatelnou⁴², předloží soudu nejpozději na přezkumném jednání písemně vypracované odůvodnění takového stanoviska a důkazy ke svým tvrzením o nevykonatelnosti pohledávky s připojeným stejnopisem přihlášky pohledávky a jejích příloh⁴³.

V rozhodnutí o úpadku insolvenční soud současně poučí mimo jiné o opravných prostředcích proti předmětnému rozhodnutí.

---

⁴⁰ Ustanovení § 12 vyhl. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s. 675-676.

⁴² Ustanovení § 191 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ Ustanovení § 191 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

2.6 *INSOLVENČNÍ NÁVRH, ODMÍTNUTÍ INSOLVENČNÍHO NÁVRHU*

Přestože je znění ustanovení § 103 insolvenčního zákona na první pohled pochopitelné, je jeho nenaplnění ze strany navrhovatele nejčastějším důvodem odmítnutí insolvenčního návrhu.

Kromě obecných náležitostí podání musí být v insolvenčním návrhu uvedeno označení insolvenčního navrhovatele a označení dlužníka, kterého se týká, případně označení jejich zástupců. Co do identifikace uváděných osob, fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením a bydlištěm (sídlem) a v případě, že jde o podnikatele, též identifikačním číslem. Právnícká osoba musí být označena obchodní firmou nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem. Je-li navrhovatelem stát, musí insolvenční návrh obsahovat označení příslušné organizační složky státu, která za stát před insolvenčním soudem vystupuje.

Dle insolvenčního zákona musí být v insolvenčním návrhu uvedeny rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh, není-li insolvenčním navrhovatelem dlužník, označeny důkazy, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává, a musí z něj být patrné, čeho se jím insolvenční navrhovatel domáhá. Insolvenční návrh je nutné předložit insolvenčnímu soudu s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal u insolvenčního soudu a aby každý, komu se doručuje, dostal jeden stejnopis. Insolvenční navrhovatel je povinen k insolvenčnímu návrhu připojit předepsané přílohy a listinné důkazy, kterých se dovolává; přílohy a listiny však nejsou součástí insolvenčního návrhu. Stejnopis insolvenčního návrhu věřiteli se doručuje pouze dlužníku, a to do vlastních rukou. Insolvenční návrh dlužníka se nedoručuje.⁴⁴

Dle insolvenčního zákona platí, že přílohy a listiny k insolvenčnímu návrhu nejsou součástí insolvenčního návrhu, tuto normu však značně degraduje tvrzení Vrchního soudu v Praze, který do své konstantní judikatury zahrnul, že součástí insolvenčního návrhu je seznam závazků a seznam majetku dlužníka, který je zákonnou

---

⁴⁴ Ustanovení § 103 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

povinnou přílohou insolvenčního návrhu, nikoli jeho součástí dle dikce insolvenčního zákona. K tomuto podrobněji v části odmítnutí insolvenčního návrhu.

Náležitosti insolvenčního návrhu je možné rozdělit do tří skupin. První skupinu náležitostí insolvenčního návrhu lze označit jako obecné náležitosti podání. Ohledně obecných náležitostí podání – tedy i insolvenčního návrhu - insolvenční zákon odkazuje na § 42 odst. 4 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve kterém je stanoveno, že z návrhu na soudního řízení musí být jednoznačně patrné, kterému soudu je určeno, kdo podání činí, jaké věci se podání týká a co je podáním sledováno (jaký účel má být splněn). Podání musí být datováno a podepsáno.⁴⁵ V souladu s ustanovením § 97 odst. 2 insolvenčního zákona je vyžadován úředně ověřený podpis navrhovatele na insolvenčním návrhu, popřípadě musí být insolvenční návrh podepsán uznávaným elektronickým podpisem. Dle ustanovení § 97 odst. 1 insolvenčního zákona, insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh; zahajuje se dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu. Pro určení místní příslušnosti je nutné podpůrně použít znění § 85 o.s.ř., který uvádí, že nestanoví-li zákon jinak, je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Má-li fyzická osoba bydliště na více místech, jsou obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Nelze-li užít výše uvedeného, je obecným soudem fyzické osoby, která je podnikatelem, ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů okresní soud, v jehož obvodu má místo podnikání. Obecným soudem právnické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo. Je však trvale třeba mít v patrnosti, že soudem prvního stupně je v insolvenčním řízení krajský soud.

Za situace, kdy by byl insolvenční návrh podán k místně či věcně nepřislušnému soudu, má tento za povinnost návrh přeposlat na věcně a místně příslušný soud – tedy krajský soud, v jehož obvodu má dlužník svoje trvalé bydliště, popřípadě se zde má

---

⁴⁵ Ustanovení § 42, odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: Pokud zákon pro podání určitého druhu nevyžaduje další náležitosti, musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno. Je-li účastník zastoupen advokátem, může být podpis advokáta nahrazen otiskem podpisového razítka, jehož vzor byl uložen u soudu, kterému je podání určeno. Podání v listinné podobě je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů a s přílohami tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, jestliže je to třeba. Podání v jiných formách se činí pouze jedním stejnopisem. K podání učiněnému elektronicky lze připojit také všechny jeho přílohy v elektronické podobě.

v úmyslu trvale zdržovat nebo místo podnikání. Podání insolvenčního návrhu k nepřislušnému soudu však může vést k průtahům v řízení, s tím, že doba zmařená špatným podáním může být v neprospěch jak věřitelům, tak i dlužníku.

Jako další zásadní obecnou náležitost lze uvést jasné označení, čeho se učiněné podání týká, tzv. petit návrhu. Velmi podrobně je význam jasného petitu popsán v knize J. Fialy a kolektivu, *Občanské právo: „Údaj o tom, čeho se navrhovatel domáhá (žalobní petit), je neurčitý, jestliže vymezení práv a jim odpovídajících povinností v něm obsažených bylo provedeno tak, že nelze dovodit, o jaká práva a povinnosti jde, a je zřejmé, že převzetí takového petitu do výroku soudního rozhodnutí by mělo za následek jeho materiální nevykonatelnost. Vadou podání naproti tomu není to, že žalobnímu petitu nelze vyhovět proto, že není v souladu s hmotným právem.“*⁴⁶

Posuzování insolvenčního návrhu podaného jak dlužníkem, tak i věřitelem má značný význam jak pro dlužníka, tak i pro navrhovatele – věřitele a také pro další věřitele dlužníka. Vady insolvenčního návrhu mají v zákonem stanovených případech za následek odmítnutí insolvenčního návrhu insolvenčním soudem.

Druhou skupinu náležitostí insolvenčního návrhu představuje tvrzení úpadku či hrozícího úpadku dlužníka. V této části dochází k častým vadám jak u dlužníků v případě dlužnického návrhu, tak i u věřitelů v případě věřitelského návrhu. Význam tvrzení úpadku je tedy zásadní i pro představitele státní správy, kteří mohou být taktéž navrhovateli.

V insolvenčním návrhu musí být jasně a jednoznačně označen dlužník, jeho označení nesmí být matoucí, neúplně, nesmí připouštět možnou záměnu za jinou osobu; např. otce za syna. Fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením, bydlištěm popřípadě názvem, sídlem a identifikačním číslem osoby pokud jde o fyzickou osobu podnikatele nebo právnickou osobu. Pokud by návrh podával stát nebo organizační složka státu, či jiný subjekt veřejné správy, musí být v návrhu označen přesně tak, jak určuje zákon, jímž byl subjekt zřízen.

Insolvenční návrh musí dále obsahovat rozhodující skutečnosti svědčící o úpadku dlužníka. Ty jsou, jak bylo již výše uvedeno: mnohost věřitelů, jejichž peněžité

---

⁴⁶ FIALA, J. a kol., *Občanské právo, s.98., Usnesení Nejvyššího soudu ČR č. j. 25 Cdo 2474/2002.*

pohledávky za dlužníkem jsou po splatnosti více než 30 dnů a současně splňují jednu z domněnek uvedených v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona – tedy zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí. V případě věřitelského návrhu je domněnkou platební neschopnosti dále nesplnění povinnosti dlužníka předložit seznamy uvedené v ustanovení § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, kterou dlužníku uložil insolvenční soud. V této souvislosti je dobré připomenout stanovisko Nejvyššího soudu ČR kdy není možné prokazovat skutečnost úpadku či hrozícího úpadku jen pouhým odkazem na listinný důkaz. Insolvenční zákon jasně vyžaduje, aby rozhodné skutečnosti byly přímo vylíčeny v návrhu, nikoliv jen odkazovány na přílohy a listinné důkazy.

Kromě samotných tvrzení je v insolvenčním návrhu navrhovatel povinen označit důkazy, jichž se dovolává, s tím, že insolvenční zákon stanovuje počet stejnopisů, jež je nutné k návrhu na zahájení řízení dodat. Tyto listiny dokládající tvrzené skutečnosti je třeba přiložit k insolvenčnímu návrhu jako přílohy. Ze statistik a rozhodnutí krajských soudů dostupných na serveru Ministerstva spravedlnosti ČR (Insolvenční rejstřík) vyplývá, že právě správná formulace návrhu na zahájení insolvenčního řízení bývá značným problémem, a to zejména pokud návrh podává dlužník sám popřípadě prostřednictvím zpracovatelské společnosti. Počty odmítnutých a zamítnutých návrhů za rok 2013 uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 - Vývoj počtu zamítnutých a odmítnutých podání v kalendářním roce 2013 na všech krajských soudech.

důvody za stavení řízení	Celkem kusů	KS Brno	KS Hradec Králové	KS Hr. Králové – pob. Pardubice	KS Ostrava	KS Ostrava – pob. Olomouc	KS Plzeň	KS Praha	KS Ústí n. Labem	KS Ústí n. Labem – pob. Liberec	KS České Budějovice	Městský soud v Praze
zastavení k návrhu dlužníka	4 508	967	210	191	754	244	396	461	540	181	189	375
zastavení k návrhu věřitele	821	177	53	42	123	21	59	66	39	19	20	202
odmítnutí k návrhu dlužníka	5 489	1 234	308	179	419	156	671	758	476	372	385	531
odmítnutí k návrhu věřitele	731	161	11	15	92	6	50	71	44	18	17	246
celkem návrhů dlužníků	33 840	5 871	2 481	1 613	4 880	1 101	3 819	3 888	4 097	1 506	2 293	2 291
celkem návrhů věřitelů	3 716	736	181	182	438	85	441	418	283	107	147	704

Zdroj: vlastní zpracování

Za dané situace je vhodné vzít v potaz v souvislosti se zahájením insolvenčního řízení ustanovení § 132 odst. 1 insolvenčního zákona,⁴⁷ ve kterém je stanovena právní domněnka, podle níž stačí v případě, podává-li insolvenční návrh dlužník, k osvědčení rozhodných skutečností údaje uvedené v insolvenčním návrhu a v jeho přílohách – tedy, že přílohy insolvenčního návrhu dokládají tvrzené skutečnosti. V tomto ustanovení je jednoznačně patrná snaha zákonodárce o rychlé řešení insolvenčních případů bez nutnosti ve fázi zahájení řízení prodlužovat tuto lhůtu o další dokazování.

Ustanovení § 103 insolvenčního zákona vymezuje podmínky, jež musí splňovat insolvenční návrh podaný soudem. Striktní vymezení podmínek je dáno zejména snahou zákonodárce ochrany před zásahem do práv a povinností dlužníka. Cílem části insolvenčního zákona upravující zahájení insolvenčního řízení a posuzování insolvenčního návrhu je tak přimět navrhovatele k obezřetnosti a pečlivosti.

⁴⁷ Ustanovení § 132 odst.1 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů: U insolvenčního návrhu dlužníka postačí, jsou-li rozhodné skutečnosti osvědčeny údaji insolvenčního návrhu a jeho přílohami.

V insolvenčním návrhu je primárně třeba vylíčit rozhodné skutečnosti pro naplnění znaků úpadku. Z těchto tvrzení musí plynout dostatečný podklad pro závěr, že se nachází dlužník v úpadku dle § 3 insolvenčního zákona.

Insolvenční návrh může být podán nejen s návrhem na zjištění úpadku, nýbrž i s návrhem na zjištění hrozícího úpadku. O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit část svých peněžitých závazků.⁴⁸

Rozhodujícími skutečnostmi v případě hrozícího úpadku je tvrzení, z něhož vyplývá, že by se zřetelem ke všem okolnostem bylo možno důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Je třeba uvést, jak dlužník k závěru o platební neschopnosti došel. V insolvenčním návrhu s návrhem na zjištění hrozícího úpadku je třeba uvést například finanční bilanci dlužníka, zejména pak podrobný rozpis jeho čistých měsíčních příjmů, seznam běžně hrazených výdajů, dále pak celkovou majetkovou situaci dlužníka v podobě rozsahu a hodnotě jeho majetku. Pokud pak jde o závazky dlužníka, pak je třeba, aby z insolvenčního návrhu jednoznačně vyplývalo, v jakém rozsahu nejsou tyto hrazeny, a to tak, aby bylo možné dospět k závěru o nemožnosti plnění podstatné části svých peněžitých závazků, tak jak ji má na mysli citované ustanovení § 3 odst. 4 IZ deklarující hrozící úpadek.

V případě tvrzeného hrozícího úpadku nebo úpadku ve formě insolvence (u dlužníka nepodnikatele) je třeba uvést údaje o splatnosti jednotlivých pohledávek věřitelů (s rozlišením, zda k uvedenému datu je splatná celá věřitelova pohledávka, nebo – v případě sjednaných splátek – které ze splátek jsou již po splatnosti a od kterého data) a údaje o svém finančním majetku (prostředky v hotovosti nebo na bankovních účtech), údaje o svých současných čistých příjmech a nutných životních nákladech.

V případě společného návrhu manželů se manželé považují za jediného dlužníka. V souvislosti s podáním společného insolvenčního návrhu manželů platí, že manželé mají při vylíčení rozhodných skutečností osvědčujících jejich úpadek nebo hrozící úpadek uvést své závazky s rozlišením, kterému z manželů vznikly (který z nich je nositelem toho

---

⁴⁸ Ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

kterého dluhu, obligačním dlužníkem), ať již takto vznikly před manželstvím nebo za jeho trvání.

Soudní praxe dovodila, že – vzhledem k závažnosti dopadů, jež může i vadný insolvenční návrh vyvolat v poměrech dlužníka nebo třetích osob – je nutno také v případě insolvenčního návrhu podávaného dlužníkem trvat na zákonem předepsaném řádném vylíčení rozhodujících skutečností, které osvědčují jeho úpadek nebo hrozící úpadek (§ 103 odst. 2 insolvenčního zákona), mezi něž patří mimo jiné konkrétní údaje o věřitelích, kteří mají za dlužníkem splatnou pohledávku.⁴⁹ Pro označení osob platí obdobně § 103 odst. 1 insolvenčního zákona, tj. dlužník fyzické osoby označí jménem a příjmením, bydlištěm a v případě, že jde o podnikatele, též identifikačním číslem; právnické osoby označí obchodní firmou nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem.

Rozhodujícími skutečnostmi v případě úpadku pro platební neschopnost, které musí být z návrhu patrné, jsou existence více věřitelů (nejméně dvou), peněžité závazky, které jsou více než 30 dnů po lhůtě splatnosti a konkrétní tvrzení, z nichž by bylo možno dovozovat platební neschopnost dlužníka.

Soudní praxe důsledně trvá na tom, aby insolvenční navrhovatel – lhotejnost, zda je jím dlužník či věřitel – řádně splnil zákonem předepsanou povinnost skutkových tvrzení, jež jsou dle § 103 odst. 2 insolvenčního zákona povinnými obsahovými náležitostmi insolvenčního návrhu, tj. aby vylíčil rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek. Procesní povinnost tvrzení dle § 103 odst. 2 IZ není možno mít za splněnou (nelze ji nahradit) tím, že insolvenční navrhovatel ohledně příslušných rozhodných skutečností odkáže na listinný důkaz, který připojí k insolvenčnímu návrhu jako přílohu⁵⁰. Uvedené platí tím více, že insolvenční zákon výslovně zavádí odlišný režim pro odstraňování vad insolvenčního návrhu na straně jedné (§ 128 odst. 1 insolvenčního zákona) a pro odstraňování vad týkajících se příloh insolvenčního návrhu na straně druhé (§ 128 odst. 2 insolvenčního zákona).

---

⁴⁹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, č. j. 1 VSPH 206/2014 – A – 11.

⁵⁰ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 1 VSPH 577/2014 – A – 14 ze dne 08. 04. 2014 s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR v usnesení sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008, 29 NSČR 7/2008-A ze dne 26. 02. 2009 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 91/2009).

Věřitelský insolvenční návrh musí ve smyslu ustanovení § 103 odst. 2 IZ obsahovat jako součást vylíčení okolností, které osvědčují úpadek dlužníka, nejen konkrétní údaje o dalších věřitelích dlužníka, nýbrž i konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů, včetně konkrétních údajů o splatnosti těchto pohledávek, a to v míře, která v případě, že tato tvrzení budou shledána pravdivými, dovolí insolvenčnímu soudu uzavřít, že dlužník je v úpadku⁵¹.

Judikatura Nejvyššího soudu ČR se již ustálila v tom, že není zásadní rozdíl v požadavku na náležitou identifikaci splatné pohledávky insolvenčního navrhovatele za dlužníkem a na kvalitu údajů, jejichž prostřednictvím musí být v insolvenčním návrhu identifikován další věřitel (věřitelé) se splatnou pohledávkou za dlužníkem.⁵² Jinými slovy, jak navrhovatel, tak další věřitelé dlužníka musí být v návrhu přesně označeni a jejich pohledávky musí být co do svého důvodu, výše a splatnosti náležitě identifikovány.

Požadavky stran povinnosti insolvenčního navrhovatele vylíčit v insolvenčním návrhu skutečnosti osvědčující úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka jsou ustáleny judikaturou. Z tohoto plyne, že v insolvenčním návrhu musí být tvrzeny takové okolnosti, z nichž závěr o úpadku dlužníka nebo o jeho hrozícím úpadku logicky vzato vyplývá. Rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují úpadek dlužníka ve formě insolvence, se tak rozumí vylíčení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít, že dlužník má více věřitelů (nejméně dva), kteří vůči němu mají pohledávky (vůči nimž má peněžité závazky), jež jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, a tyto závazky není schopen plnit. Součástí vylíčení takových rozhodujících skutečností tedy musí být nejen konkrétní údaje o věřitelích dlužníka, nýbrž i konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů, včetně konkrétních údajů o splatnosti těchto pohledávek, a to v míře, která v případě, že tato tvrzení budou shledána pravdivými, dovolí insolvenčnímu soudu uzavřít, že dlužník je v úpadku.⁵³ Dlužník, který označením bodu 6

---

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. MSPH 88 INS 14537/2010, 29 NSČR 14/2011-A ze dne 21. 12. 2011.

⁵² Srov. zejm. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6.2.2009, sp.zn. KSBR 31 INS 1583/2008, 29 NSČR 7/2008, uveřejněném pod číslem 91/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) i Vrchního soudu v Praze (srovnej např. usnesení sp.zn. KSPL 29 INS 12458/2011, 1 VSPH 1067/2011-A ze dne 6.9.2011 nebo sp.zn. KSPL 27 INS 7385/2011, 2 VSPH 912/2011-A ze dne 7.9.2011.

⁵³ Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR – viz jeho usnesení sen. zn. 29 NSČR 7/2008 ze dne 26.2.2009 (R 91/2009), usnesení sen. zn. 29 NSČR 1/2008 ze dne 27.1.2010 (R 88/2010), usnesení sen. zn. 29 NSČR 22/2009 ze dne 20.5.2010 (R 26/2011) a usnesení sen. zn. 29 NSČR 14/2011 ze dne 21.12.2011 (R 44/2012).

popřípadě 7 (insolvenční návrh) ve formuláři insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení projeví úmysl podat návrh na povolení oddlužení a to zároveň jako insolvenční návrh, a který současně rezignuje na uvedení jakýchkoliv rozhodujících skutečností osvědčující jeho úpadek nebo hrozící úpadek, předkládá insolvenčnímu soudu zásadně neprojednatelný insolvenční návrh, jenž má být bez dalšího odmítnut podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona.

Jakkoli povinnost vyličit skutečnosti osvědčující úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka podle citovaného R 91/2009 nelze mít za splněnou tím, že insolvenční navrhovatel ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, který připojí k insolvenčnímu návrhu jako přílohu, je soudní praxe ustálena v závěru, že taková skutková tvrzení může dlužník – navrhovatel nabídnout i prostřednictvím připojeného řádného seznamu majetku a závazků. Jinak řečeno, co do povinných rozhodných tvrzení o dlužníkově úpadku či hrozícím úpadku, jež jeho insolvenční návrh postrádá, lze vzít v potaz (jako součást tvrzení o úpadku akceptovat) údaje o věřitelích dlužníka a jejich pohledávkách a o majetkových poměrech dlužníka obsažené v seznamech majetku a závazků, které spolu s insolvenčním návrhem (coby jeho obligatorní přílohu dle § 104 odst. 1 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona) předložil. To však za předpokladu, že tyto seznamy jsou řádné, tj. opatřené náležitostmi předepsanými v § 104 odst. 2 až 4 insolvenčního zákona, a že tedy k nim lze přihlížet. Nejvyšší soud ČR dovedl, že náležitostí seznamu závazků dlužníka je nejen údaj o výši pohledávky věřitele, ale i o její splatnosti, s tím, že tento požadavek byl formulován nově v novelizovaném ustanovení § 104 insolvenčního zákona ve znění účinném od 01. 01. 2014.⁵⁴

Dlužníci v insolvenčním návrhu zpravidla neuvádí, jednoznačně netvrdí, zda datum uvedené u věřitele je datum splatnosti a zda se jedná o splatnost celého závazku či splatnost pouze dílčí platby (dílčích plateb), respektive běžné splátky závazku, kdy insolvenční zákon v § 3 předpokládá splatnost závazku nikoli pouze dílčí platby. Z insolvenčního návrhu pak ve značném množství případů nelze bez dalšího usuzovat na splatnosti závazků jako takových, ale pouze jednotlivých dílčích plateb – splátek. Splatnost dílčí platby – splátky závazku by byla pro soud relevantní pouze za předpokladu, že by

---

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyšší soud ČR sen. zn. 29 NSČR 38/2010 publikovaném pod číslem 83/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

bylo posuzováno, zda dlužník naplňuje znaky hrozícího úpadku. Z tohoto důvodu, pak nelze usoudit ani na skutečnost, že jsou závazky déle jak 30 dní po lhůtě splatnosti.

Dále dlužníci co do tvrzení o platební neschopnosti v insolvenčním návrhu například uvádí spisové značky exekučních řízení a jména soudních exekutorů, z čehož však nelze usoudit na skutečnost, že není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Dále navrhovatelé v insolvenčních návrzích co do tvrzení o platební neschopnosti uvádějí, že zastavil k určitému datu platby svých závazků, s tím, že však neuvádí, o jaké platby se jedná, jaké platby byly pozastaveny ve vztahu k tvrzeným závazkům dlužníka a jaké další platby pozastavil, u jakých závazků předmětné platby pozastavil, které závazky nadále hradí, v jakém rozsahu jsou jednotlivé závazky hrazeny, objem (celkovou, popřípadě dílčí výši) hrazených a nehrazených závazků.

Z výše uvedeného vyplývá, že při posuzování insolvenčních návrhů pro závěr o úpadku dlužníka chybí zejména, a to v různých obměnách a kombinacích řádné označení věřitelů dlužníka, náležitá specifikace pohledávek, především co se týče jejich splatnosti, výše a důvodu a dále konkrétní tvrzení, z nichž by bylo možno dovozovat platební neschopnost dlužníka v souladu s ustanovením § 3 odst. 1) písm. c) insolvenčního zákona. Povinnost uvést všechny rozhodující skutkové okolnosti osvědčující úpadek vyplývá z úpravy obsahu insolvenčního návrhu.⁵⁵ Dlužník ve svém návrhu musí uvádět konkrétní tvrzení osvědčující úpadek dle ustanovení § 3 odst. 1, 2 insolvenčního zákona.

Dle ustanovení § 128 insolvenčního zákona je jednoznačné, že návrh, který trpí vadami, insolvenční soud odmítne. Z judikatury vyplývá, že odstraní-li navrhovatel vady před odmítnutím návrhu, považují se vady za zhojené. Naopak v případě, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o odmítnutí návrhu, proti němuž by se navrhovatel odvolal, není možné odstranit vady podání v řízení o odvolání.⁵⁶

Z judikatury Vrchního soudu v Praze, jako soudu odvolacího je na místě dále zmínit argumentaci soudu při posuzování doplnění insolvenčního návrhu po odmítnutí

---

⁵⁵ Ustanovení § 103 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. KSPL 29 INS 7514/2014, 3 VSPH 753/2014-A-11 ze dne 06. 02. 2015.

insolvenčního návrhu, a to: „Protože insolvenční návrh zjevně vykazuje nedostatky, pro něž nelze v řízení pokračovat, soud prvního stupně nepochybil, když postupoval dle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, a aniž určil navrhovatelce lhůtu k doplnění tohoto návrhu, napadeným usnesením insolvenční návrh bez dalšího odmítl. Jelikož vady insolvenčního návrhu může navrhovatel odstranit, jen dokud soud prvního stupně nevydá usnesení o odmítnutí návrhu podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, nemají z hlediska posouzení věcné správnosti napadeného usnesení žádného významu na doplnění insolvenčního návrhu, jež navrhovatelka učinila k odstranění jeho nedostatků až v rámci odvolacího řízení.“⁵⁷

I po odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady v insolvenčním návrhu dlužníku ničeho nebrání vyčkat nabytí právní moci usnesení o odmítnutí insolvenčního návrhu a poté podat nový, již řádný, insolvenční návrh spojený, pakliže nadále takový návrh podat zamýšlí. Tyto poznatky by měly být návodem – příručkou pro případ, že má věřitel orgán veřejné správy v úmyslu zahájit insolvenční řízení u svého dlužníka.

---

⁵⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2008, sp. zn. KSPL 20 INS 437/2008, 1 VSPH 5/2008.

3. VEŘEJNOPRÁVNÍ DLUHY V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ

Úpadek dlužníka je vázán na předpoklad, že má dlužník peněžité pohledávky, resp. závazky, které po zákonem stanovenou dobu neplní a není schopen je plnit. Pojem závazek má však v českém právním řádu dvojí význam. V obecné rovině se jedná o určitou kategorii právních vztahů, v užším pojetí se pak jedná o dlužníkovu subjektivní povinnost z tohoto „obecného“ právního vztahu. Tato dvojjvýznamovost vznikla na základě nejednotnosti terminologie dřívějšího obchodního a občanského zákoníku. I po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku zůstala v insolvenčním zákoně, co se týká pohledávky a závazku, stále stejná terminologie. Pojem dluhu v insolvenčním zákoně nenajdeme.

Od závazkových právních vztahů je však třeba odlišovat jim podobající se právní vztahy, které vznikají mimo oblast soukromého práva, např. povinnosti z veřejnoprávních smluv, povinnost platit daně, poplatková povinnost nebo pokuty uložené soudem či správním orgánem apod.⁵⁸ Tato druhá skupina pohledávek „kvazipohledávek“ je pro tuto práci zcela zásadní, neboť se jedná zejména o pohledávky státu a samosprávných celků. V případě těchto kvazipohledávek absentuje autonomie vůle, není zde jasný projev vůle. Placení daní nebo cla není dáno na vůli povinného - plátce. Tyto povinnosti (kvazipohledávky) vznikají jednostranným nařízením ze strany nositele veřejné správy.

Podstatná většina insolvenčních řízení vedených u insolvenčních soudů je zahájena na návrh dlužníků, který je spojen s návrhem na povolení oddlužení, a to zejména s vyznačeným způsobem oddlužení formou splátkového kalendáře. Jako jednu ze stěžejních částí insolvenčního řízení lze označit posouzení jednotlivých závazků – přihlášek pohledávek a přihlášených pohledávek. V této fázi je insolvenčním správcem a insolvenčním soudem posuzována přihláška pohledávky z hlediska splnění svých náležitostí a dostatečnosti. Pohledávka je posuzována z pohledu důvodu, výše a pořadí popřípadě předmětu zajištění. V této fázi, je mimo jiné určeno, zda jsou přihlášeny za

---

⁵⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., *Občanské právo hmotné 2.*, s. 21-22.

dlužníkem veřejnoprávní dluhy (nedoplatek na daních, nezaplacené odvody Správe sociálního zabezpečení atd.).

Z pozice veřejnoprávních dluhů a jejich vlivu na insolvenční řízení je na místě uvést konkrétní případ, kdy byl předmětem přezkumu odvolacího soudu právě veřejnoprávní dluh. Jednalo se o odvolací řízení vedené u Vrchního soudu v Praze proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. KSUL 45 INS 5443/2009-B-6 ze dne 22. 10. 2009, kdy krajský soud ve výroku I. neschválil oddlužení dlužníka a ve výroku II. a III. prohlásil na majetek dlužníka konkurs, s tím, že tento bude projednán jako konkurs nepatrný.

Vrchní soud v Praze po prostudování spisu vydal potvrzující usnesení, v jehož odůvodnění mimo jiné uvedl: „že Krajský soud v Ústí nad Labem pravomocným usnesením č. j. KSUL 45 INS 5443/2009-A-11 ze dne 07. 09. 2009 řešení úpadku dlužníka oddlužením. Do insolvenčního řízení se přihlásilo čtrnáct věřitelů s pohledávkami ve výši 759.477,81 Kč, které byly zjištěny. Na schůzi věřitelů, která následovala po přezkumném jednání, a které se zúčastnil věřitel č. 2 Česká správa sociálního zabezpečení, byl zvolen zástupce věřitelů. Na této schůzi mělo být hlasováno i o způsobu oddlužení, ovšem přítomný věřitel hlasoval proti schválení oddlužení s tím, že jeho pohledávka ve výši 312.962 Kč pochází výlučně z podnikatelské činnosti dlužníka. Soud zjistil, že takový původ má i pohledávka Finančního úřadu v Bílině. Pohledávky uvedených věřitelů v celkové výši 393.415 Kč pocházející z podnikání dlužníka a představují více než polovinu sumy všech přihlášených pohledávek, jež dosahuje celkové výše 759.477,81 Kč. Tyto poznatky soud prvního stupně v předchozí fázi řízení (na základě návrhu na povolení oddlužení) k dispozici neměl. Dlužník prohlásil, že předmětné údaje nezatajil, jen o nich sám dříve nevěděl. Za tohoto stavu věci dospěl soud k závěru, že povolení oddlužení prováděného plněním splátkového kalendáře by odporovalo § 389 odst. 1 insolvenčního zákona. Proto ve smyslu § 405 insolvenčního zákona vyhověl námitkám věřitele, oddlužení dlužnice zrušil a prohlásil na její majetek konkurs. Přitom dle § 314 insolvenčního zákona rozhodl, že konkurs bude projednáván jako nepatrný, neboť dlužnice je fyzickou osobou-nepodnikatelem.“⁵⁹

---

⁵⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ve věci číslo jednací KSUL 45 INS 5443/2009, 1 VSPH 730/2009-B-14.

V daném případě dlužník závazky vůči veřejnoprávním institucím v insolvenčním návrhu ani v seznamu závazků neuvedl, ač tak učinit měl, neboť v seznamu závazků prohlásil, že seznam je správný a úplný. V tomto případě se jednalo o dobře odvedenou práci zaměstnanců správy sociálního zabezpečení, kteří zavčasu identifikovali a popsali reálný stav pohledávky za dlužníkem – tj. že se jedná o dluh vzešlý z jeho ukončené podnikatelské činnosti.

V daném případě se do insolvenčního řízení dlužníka přihlásili věřitelé se 14 pohledávkami v celkové výši 759.477,81 Kč. Mezi těmito věřiteli přihlásila pohledávky coby věřitel Česká správa sociálního zabezpečení s pohledávkou ve výši 312.962 Kč a Finanční úřadu v Bílině pohledávku ve výši 80.453 Kč. Všechny přihlášené pohledávky byly na přezkumném jednání konaném dne 19. 10. 2009 zjištěny, a to jako pohledávky nezajištěné. Předmětné pohledávky byly insolvenčním správcem i dlužníkem uznány - viz protokol o přezkumném jednání a k němu připojený seznam přihlášených pohledávek s vyznačeným výsledkem přezkoumání.

Odvolací soud z odvolání dlužníka a ze spisu zjistil, že dlužník fakticky nijak nezpochybňoval, že zjištěné pohledávky České správy sociálního zabezpečení a pohledávky Finančního úřadu v Bílině jsou pohledávkami z předchozí podnikatelské činnosti dlužníka, a jde o dluhy z podnikání vůči veřejnoprávním institucím.

Tyto veřejnoprávní dluhy představují v porovnání s celkovou výší všech nezajištěných pohledávek dlužníka nikoli marginální, ale naopak jejich podstatnou část. Věřitelé těchto pohledávek nedali najevo, že jsou s jejich podrobením režimu oddlužení srozuměni. Česká správa sociálního zabezpečení s tím na schůzi věřitelů dokonce výslovně nesouhlasila. Odvolací soud tak dospěl k závěru, že ve smyslu § 389 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník není osobou, jež by byla oprávněna domáhat se řešení svého úpadku oddlužením, a taková okolnost dle § 405 odst. 1 insolvenčního zákona bez dalšího vylučuje, aby soud povolené oddlužení schválil. Soud prvního stupně proto postupoval správně, když oddlužení neschválil a současně dle § 405 odst. 2 insolvenčního zákona prohlásil na majetek dlužníka konkurs s tím, že s ohledem na osobu dlužníka,

jež je fyzickou osobou-nepodnikatelem, bude konkurs dle § 314 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona projednáván jako nepatrný.⁶⁰

Za situace, kdy by bylo přistoupeno na návrh dlužníka, pak by se pohledávky z veřejnoprávních dluhů dostaly do režimu splátkového kalendáře, kdy by dlužník po dobu pěti let platil zákonem stanovenou část ze svých výdělků. Za předpokladu splnění podmínek oddlužení, by insolvenční soud vzal na vědomí splnění oddlužení a poté by na dlužníka bylo hleděno jako na oddluženého. Pro věřitele, a to i pro věřitele s veřejnoprávní pohledávkou, je tedy situace taková, že by jejich pohledávky byly uspokojeny jen zčásti. S ohledem na tuto skutečnost Česká správa sociálního zabezpečení zcela logicky nevyslovila svůj souhlas k oddlužení splátkovým kalendářem. V případě oddlužení dlužníka by došlo k uspokojení veřejnoprávního dluhu v rozmezí od 30 do 100 %, s vysokou pravděpodobností maximálně na hranici 50%, tedy k neúplnému uspokojení závazku dlužníka. V případě, kdy je na dlužníkovu majetek prohlášen konkurs, nedojde po skončení insolvenčního řízení k oddlužení dlužníka a i přes jen částečné uspokojení pohledávky v rámci řízení lze předmětnou pohledávku vymáhat za dlužníkem. Zjištěná pohledávka je v tomto případě vykonatelnou, má exekuční titul a lze přistoupit k jejímu vymáhání.

V případě, že je dlužník osvobozen dle ustanovení § 414 popřípadě dle ustanovení § 415 insolvenčního zákona stává se neuspokojená pohledávka pouze naturální obligací.

Výtěžek, příjem získaný v rámci konkursu bude rozdělen mezi věřitele s tím, že usnesení soudu o zrušení konkurzu je pro věřitele spolu s výpisem z přezkumného jednání exekučním titulem. Nesplacená část závazků vůči věřitelům může být v budoucnu až do promlčení kdykoliv uplatněna, pokud dlužník nabude majetek, popřípadě bude-li možné provádět srážky z příjmu dlužníka. Za dané situace tedy existuje naděje, že pohledávka České správy sociálního zabezpečení a finančního úřadu bude uspokojena z větší části.

Za situace vznikla-li by pohledávka za dlužníkem například statutárnímu městu, je třeba se nejprve zaměřit na skutečnost, zda se jedná o dluh vůči orgánu veřejné správy v samostatné nebo přenesené působnosti. Tento pohled je důležitý zejména pro

---

⁶⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ve věci číslo jednací KSUL 45 INS 5443/2009, 1 VSPH 730/2009-B-14.

identifikaci, zda je dluh veřejnoprávního či soukromoprávního charakteru. Vznikne-li dluh vůči statutárnímu městu z titulu nezaplacené pokuty uložené městskou policií daného města v blokovém řízení dlužníku, jedná se o závazek specifického druhu. V takovýchto situacích je nezbytné vzít v potaz zákonnou úpravu obsaženou v ustanovení § 170 insolvenčního zákona. Zde je stanoveno, že v insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak,

- a) úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,
- b) úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,
- c) pohledávky věřitelů z darovacích smluv,
- d) mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka, s výjimkou penále z daní, poplatků, cla a jiných obdobných peněžitých plnění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit tato penále vznikla před rozhodnutím o úpadku,
- e) smluvní pokuty, právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,
- f) náklady účastníků řízení vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení.

Pořádkovou pokutu je pak na místě podřadit pod písmeno d) mimosmluvní sankci postihující majetek dlužníka. Pokuta, uložená ve správním řízení nepochybně mimosmluvní sankcí je a stejně tak je nepochybné, že se jedná o veřejnoprávní závazek. Přesto takovouto pohledávku, která reálně vznikla porušením zákonné povinnosti, není možné v insolvenčním řízení úspěšně uspokojit. Z odborné literatury lze vysledovat hodnocení písmene d) a „mimosmluvních pokut“ jako ustanovení vztahující se zejména na pokuty a správní sankce ukládané správními úřady podle zvláštních zákonů a též peněžité tresty ukládané podle trestního zákona.⁶¹ Omezení dle ust. § 170 insolvenčního zákona, týkající se uspokojování pohledávek v insolvenčním řízení dopadá v zásadě jak na

---

⁶¹ Kotoučová, J. a kolektiv: *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*, s.385.

věřitele přihlašovaných pohledávek, tak na věřitele pohledávek uplatňovaných zapodstatových a jim na roveň postavených.⁶²

V první řadě jsou jako neuspokojované pohledávky v insolvenčním řízení označeny úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení⁶³ a náklady spojené s jeho uplatněním. Insolvenční zákon zásadně zapovídá uspokojování úroků, úroků z prodlení a poplatku z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí. Na tyto pohledávky (části pohledávek) se v případě pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň omezení neuspokojovaných pohledávek nevztahuje. Z uspokojování nejsou vyloučeny úroky, úroky z prodlení ani poplatek z prodlení náležející za den, ve kterém bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku rozhodnutí o úpadku, a to proto, že když se nabývá právo určitým dnem, pak se nabývá již počátkem tohoto dne⁶⁴, přičemž účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem zveřejnění usnesení o zjištění úpadku dlužníka v insolvenčním rejstříku.

Uspokojení je vyloučeno dále u úroků, úroků z prodlení a poplatků z prodlení z pohledávek (jakýchkoli) věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku. Za situace, kdy dojde-li k zesplatnění pohledávky v důsledku rozhodnutí o úpadku, a to ať už proto, že se na tom věřitel a dlužník smluvně dohodli, nebo proto, že soud s rozhodnutím o úpadku spojil též rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka, předmětný věřitel v insolvenčním řízení nedosáhne uspokojení úroků, úroků z prodlení a poplatků z prodlení. Náklady spojené s uplatňováním pohledávek insolvenční zákon v návaznosti na zákaz uspokojování výslovně zmiňuje pouze u nákladů účastníků řízení vzniklých jim účastí v insolvenčním řízení.

---

⁶² Maršíková, J. a kol. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. Praha: Leges, 2011, s. 267–268.

⁶³ Hlavním závazkovým právním vztahem je peněžitý závazkový právní vztah tehdy, jestliže jeho kauza směřuje přímo k zaplacení, resp. k získání určité částky peněz. Vedlejším a akcesorickým peněžitým závazkovým právním vztahem je závazkový právní vztah úrokový, který vzniká pouze tehdy, jestliže mezi účastníky existuje peněžitý závazkový právní vztah hlavní. Úrokovým závazkovým právním vztahem je závazek (smluvní nebo zákonný) zaplatit věřiteli určitou poměrnou část (zpravidla určenou procentní sazbou) peněžitého závazku hlavního (viz rozhodnutí NS z 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4704/2010).

⁶⁴ Srov. Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. Občanské právo hmotné. 4. vydání. Praha: ASPI, 2005, s. 174; Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 505.

Jako druhou skupinu pohledávek, které se neuspokojují v insolvenčním řízení lze označit pohledávky věřitelů z darovacích smluv. Je na místě se zamyslet, jaký je důvod toho, proč si insolvenční zákon z asynalagmatických právních vztahů vybírá pouze ty, které jsou založeny darovací smlouvou. Oproti tomu pohledávky věřitelů ze smlouvy o důchodu, z přistoupení k závazku, z převzetí ručení nebo ze slibu odškodnění dotčeny nejsou a budou tak v rámci insolvenčního řízení uspokojovány. Z pohledu neuspokojovaných pohledávek je relevantní pouze plnění darovací smlouvy, nikoli samotné uzavření darovací smlouvy. S ohledem na tuto skutečnost, lze požadovat dar poskytnutý před zahájením insolvenčního řízení zpět do majetkové podstaty dlužníka pouze na podkladě neplatnosti či neúčinnosti darovací smlouvy.

Jako třetí skupinu pohledávek, jež se v insolvenčním řízení neuspokojují, představují mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka. Zde se jedná o prakticky nejčastější skupinu pohledávek veřejné správy vůči dlužníkům. I přesto, že odborná literatura tyto pohledávky převážně vztahuje pouze na sankce veřejnoprávního charakteru,⁶⁵ jsou tomuto pojmu podřízeny taktéž soukromoprávní závazky z deliktů a kvazideliktů. V tomto případě však není zcela vhodné použít takovýto restriktivního výkladu a je na místě mimosmluvní sankce chápat tak, že se jedná o mimosmluvní sankce ukládané pouze dle předpisů veřejného práva.

Z uspokojování v insolvenčním řízení jsou dále vyloučeny pohledávky ze smluvních pokut, a to za situace, kdy právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku. Právo lze však přihlásit teprve až stane-li se splatným, popřípadě přihlásit pohledávku jako nesplatnou. Věřitel, který dlužníka k zaplacení smluvní pokuty včas nevyzve, proto nebude v insolvenčním řízení uspokojen.

Jako poslední skupinu neuspokojovaných pohledávek lze označit náklady účastníků řízení vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení. Podle ustanovení § 14 odst. 1 insolvenčního zákona je účastníkem insolvenčního řízení dlužník, který ale z povahy věci žádnou pohledávku za sebou samým mít nemůže⁶⁶ a věřitelé, kteří vůči dlužníku uplatňují

---

⁶⁵ Viz například Kotoučová, J. a kol., op. cit. sub 1, s. 377.

⁶⁶ Jinou věcí je pak nárok na náhradu nákladů insolvenčního řízení, který je soudem přiznán insolvenčnímu dlužníkovi vůči insolvenčnímu navrhovateli – věřiteli, který nebyl úspěšný s podaným insolvenčním návrhem.

právo. A jak už tomu v našem právu je, tak i zde nalezneme tři výjimky. První jsou pohledávky na náhradu nákladů incidenčního sporu, v nichž se dá říci typově, že věřitelé dlužníka zde zpravidla nevystupují.⁶⁷ Vzhledem ke skutečnosti, že právo na náhradu nákladů řízení vzniká teprve právní mocí rozhodnutí, jímž je právo přiznáno,⁶⁸ přičemž přihlašování pohledávek je časově omezeno, bude uspokojení pohledávky na náhradu nákladů incidenčního sporu v insolvenčním řízení nemožné.⁶⁹

Lze však vyčlenit výjimku z výjimky, kdy Vrchní soud v Praze v usnesení č. j. 129 ICm 4170/2013, 104 VSPH 557/2014-25, (KSPL 29 INS 8013/2012) vyjádřil právní názor, že podle § 202 odst. 1 insolvenčního zákona ve sporu o pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky náhrada nákladů řízení přiznaná vůči dlužníku se pokládá za přihlášenou pohledávku podle tohoto zákona a tyto nároky se uspokojí ve stejném pořadí jako přihlášená pohledávka, o kterou se vedl spor. Jinak řečeno, po dobu trvání účinků insolvenčního řízení, pohledávka přiznaná napadeným výrokem rozsudku sleduje osud původně přihlášené pohledávky a bude uspokojována ve stejném režimu. Není tedy za trvání insolvenčního řízení třeba, aby ji žalovaný hradil ihned ze svých skromných příjmů. Bude tak na insolvenčním soudu, aby oprávněný nárok žalobkyně odpovídajícím způsobem promítl do svého rozhodování (změnou splátkového kalendáře). Tento judikát je však zcela jednoznačně orientován na řízení, kde je jako způsob řešení úpadku oddlužení, s tím, že pro ostatní způsoby řešení úpadku nijak stanoveno není.⁷⁰

Jako další výjimku lze označit situaci, kdy bude uspokojována i mimosmluvní sankce. Dle ust. § 170 písm. d) insolvenčního zákona lze uspokojovat penále za nezaplacení daní, poplatků, cla, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na

---

⁶⁷ Toto konstatování je vysloveno ve vztahu k výčtu typů incidenčních sporů v insolvenčním zákoně, nikoliv k jejich absolutnímu počtu.

⁶⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 275/2008.

⁶⁹ Insolvenční zákon nenabízí oporu pro to, aby bylo možno náhradu nákladů incidenčního sporu (resp. jakéhokoliv sporu) považovat za pohledávku za majetkovou podstatou nebo pohledávku jí na roveň postavenou. Ustanovení § 163 InsZ totiž o náhradě nákladů incidenčního sporu hovoří jako o „zvláštní pohledávce“, aniž by ji však výslovně označilo za některý z typů nepřihlašovaných pohledávek uspokojovaných zásadně v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku [srov. § 168 odst. 2 písm. j) a § 169 odst. 1 písm. h) InsZ]. Vzhledem k taxativnímu výčtu pohledávek za majetkovou podstatou, resp. pohledávek jim postavených na roveň (srov. usnesení NS z 30. 11. 2011, sen. zn. 29 NSČR 16/2011), nelze danou pohledávku považovat za pohledávku přednostní. Stejně tak k tomu, aby bylo lze takovou pohledávku považovat za přihlášenou, schází výslovná úprava.

⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 129 ICm 4170/2013, 104 VSPH 557/2014-25, (KSPL 29 INS 8013/2012).

státní politiku zaměstnanosti a pojištění na veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku dlužníka.

Jako třetí výjimku pak je možné uvést uspokojování pohledávek dle ust. § 171 insolvenčního zákona, tedy uspokojování sjednaného úroku, nikoli úroku z prodlení, přirostlého k zajištěné pohledávce, a to ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Je-li způsob řešení úpadku konkurs, uspokojují se v insolvenčním řízení úroky zajištěné pohledávky jen tehdy, pokud dochází ke zpeněžení dlužníkovy podniku jedinou smlouvou, avšak, je-li majetková podstata dlužníka zpeněžována jiným způsobem, nemá režim ustanovení § 171 insolvenčního zákona možnost aplikace, s tím, že je přípustný pouze postup dle ustanovení § 170 insolvenčního zákona.

Stěžejní otázkou u pohledávek dle ustanovení § 170 insolvenčního zákona je, zda vyjmenované skupiny pohledávek popřípadě jejich příslušenství po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku narůstají, avšak nejsou v insolvenčním řízení uspokojovány, případně zda tyto pohledávky po zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku nenarůstají vůbec.

Za dané situace je třeba uvést, že insolvenční dlužník poté, co dispoziční oprávnění k jeho majetku přejde na insolvenčního správce, je způsobilý ovlivnit, zda nebo kdy bude uspokojena pohledávka jeho věřitele.⁷¹ Dlužník ve své podstatě má možnost toto ovlivnit, neboť mohl být z jeho iniciativy řešen úpadek oddlužením nebo reorganizací. Ztráta dispozičního oprávnění dlužníka k majetku zahrnutému do majetkové podstaty nastává až okamžikem prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Samotné úročení pohledávek po dobu trvání insolvenčního řízení, a to bez možnosti jejich restrukturalizace, je možné vzít jako negativní stimul, mající podpořit dlužníkovu snahu o dohodu s věřiteli. Tedy snahu o navrácení do plné ekonomické funkčnosti po splnění oddlužení nebo po splnění reorganizačního plánu. Zde je třeba zohlednit i jednu ze základních zásad civilního práva, tj. že smlouvy mají být dodržovány.

---

⁷¹ Ustanovení § 229 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s. 796-805.

Argumenty v odborné literatuře co do nenavyšování pohledávek dle ustanovení § 170 insolvenčního zákona v průběhu insolvenčního řízení jsou zejména zájem na neměnnosti výše pohledávek uplatňovaných v insolvenčním řízení tak, aby bylo možné stanovit poměr pohledávek věřitelů a provést rozvrh,⁷² nebo respektování zásady pari passu, když by jinak mělo zejména docházet k nežádoucímu zvyšování úročených pohledávek na úkor ostatních věřitelů, a to s tím, že v insolvenčním řízení zpravidla nedojde ani k plnému uspokojení jistin pohledávek a nemůže se tak dostat ani na její příslušenství⁷³

Skutečnost, o nemožnosti uspokojení určitých typů pohledávek a jejich příslušenství v insolvenčním řízení neznamena, že by tyto nevznikaly. Tento výklad podporuje i judikatura k obsahově obdobnému ustanovení § 33 zákona o konkursu a vyrovnání, kdy v rozhodnutí ze dne 22. 09. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2169/2008, Nejvyšší soud ČR uvedl, že „ustanovení § 33 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání, jež provádí výčet těch pohledávek úpadcových věřitelů, které jsou za trvání konkursu z uspokojení v konkursu vyloučeny (nepamatuje se na ně při rozvrhu), není ustanovením upravujícím zánik těchto pohledávek, ba dokonce ani ustanovením, jež by beze zbytku vylučovalo možnost věřitele uspokojit se ohledně těchto pohledávek za trvání konkursu z dlužníkovy majetku. Omezuje toliko právo věřitele uspokojit tyto pohledávky za trvání konkursu z majetku náležejícího do dlužníkovy konkursní podstaty (srovnej § 6 ZKV ve znění účinném v době prohlášení označeného konkursu).“

Lze tedy uzavřít, že skutečnost, že pohledávky dle ust. § 170 insolvenčního zákona nelze uspokojit v insolvenčním řízení neznamena primárně zánik těchto pohledávek, nýbrž pouze odklad uspokojování těchto pohledávek po skončení insolvenčního řízení. Faktický zánik těchto pohledávek může znamenat, že bylo-li způsobem řešení úpadku oddlužení, dlužník oddlužení splnil a byl osvobozen dle ustanovení § 414 insolvenčního zákona od placení neuspokojených pohledávek.

---

⁷² Zelenka, J., Maršíková, J. Zákon o konkursu a vyrovnání a předpisy související. Komentář. 2. vydání. Praha: Linde, 2002, s. 820.

⁷³ Zoulík, F. Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 177–178. Shodně rozhodnutí NS ze 17. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 934/2009.

Jako konkrétní příklad jedné z výše nastíněných variant lze uvést usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem a usnesení Vrchního soudu v Praze o odvolání proti tomuto usnesení. Do insolvenčního řízení dlužníka přihlásil pohledávku mimo jiné i věřitel Hlavní město Praha, s tím, že důvodem pohledávky byly uložené blokové pokuty z let 2006 a 2007. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl, že tyto pohledávky sice prokazatelně existují, ale ust. § 170 písm. d) jsou pohledávkami, které se nezařazují do seznamu pohledávek k přezkumnému jednání. Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že tato pohledávka nebude uspokojována v insolvenčním řízení dlužníka. Proti tomuto usnesení podal věřitel odvolání, v němž tvrdil, že „pokuty na místě nezaplacené jsou ve smyslu zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád, daněmi, protože podle ust. § 2 odst. 1 daňového řádu předmětem správy daní jsou daně, které jsou příjmem státního rozpočtu nebo snížením příjmu veřejného rozpočtu. Veřejným rozpočtem se rozumí rozpočet územního samosprávného celku dle ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) daňového řádu se daní rozumí peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona (§ 2 odst. 3 písm. b) daňového řádu). Podle ustanovení § 106 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád, se pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění uplatní postup pro správu daní.“⁷⁴

S ohledem na tuto argumentaci dovodil věřitel, že pokuty na místě nezaplacené se stávají daněmi, a proto mohou být v insolvenčním řízení uspokojeny. Vrchní soud v Praze shledal tuto argumentaci zcela nesprávnou a potvrdil rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem.

Dle Vrchního soudu v Praze podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád, jsou předmětem správy daní daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, nebo snížením příjmu veřejného rozpočtu, přičemž ustanovení odstavce 3, téhož paragrafu, říká, že daní se pro účely tohoto zákona rozumí: a) peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek, b) peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona, c) peněžité plnění v rámci dělené správy. Vrchní soud v odůvodnění svého rozhodnutí dále uvedl, že pokuta uložená

---

⁷⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. VSPH 1058/2011-P4-7.

orgánem obce⁷⁵ je příjmem obce, jejíž orgán ve věci rozhodoval v prvním stupni.⁷⁶ Pokuta uložená jiným správním orgánem České republiky je příjmem do státního rozpočtu ČR. Dále uvedl, že dle správního řádu (zák. č. 500/2004 Sb.) § 106 odst. 3 se pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění uplatní postup pro správu daní. Pokuta uložená správním orgánem je sice vybírána a vymáhána s ohledem na ustanovení § 106 odst. 3 správního řádu na základě postupu určeného pro správu daní daňovým řádem a je příjmem veřejného rozpočtu, avšak na základě toho nelze postavit na roveň pokutu jakožto správní sankci a daňovou povinnost jako zákonem stanovené plnění, které vzniká bez ohledu na porušení veřejnoprávní normy, a to ani pro potřeby uplatnění takovéto správní sankce v insolvenčním řízení.⁷⁷

---

⁷⁵ Městská policie je orgánem obce, dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, zřizuje se obecně závaznou vyhláškou. Její činnost se řídí ustanovením zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou Ministerstva vnitra ČR č. 418/2008, kterou se provádí zákon o obecní policii.

⁷⁶ Ustanovení §13 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu Praha spisová značka VSPH 1058/2011-P4-7.

4. ZPŮSOBY ŘEŠENÍ ÚPADKU

Insolvenční zákon zakotvuje a upravuje v zásadě čtyři způsoby řešení úpadku dlužníka, a to: konkurz (likvidační forma), reorganizaci (sanační forma), oddlužení (sanační forma) a zvláštní způsob řešení úpadku, který tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.⁷⁸ Vedle těchto způsobů řešení úpadku dlužníka je možné, aby v insolvenčním řízení bylo rozhodnuto o návrhu na moratorium, nebylo-li dosud rozhodnuto o insolvenčním návrhu jinak. Každý z těchto způsobů řešení úpadku má zcela jiný charakter a cíl, který je z pohledu ekonomického sledován. V případě konkursu může dojít i k zániku dlužníka právnické osoby s tím, že zpeněžením relevantního majetku dlužníka má dojít k vyšší míře uspokojení věřitelů dlužníka. Reorganizace jako způsob řešení úpadku dlužníka je vyhrazený právnickým osobám, u kterých je předpoklad jejich dalšího fungování, a to ve smyslu podnikání se ziskem, s tím, že je vytvořen reorganizační plán vytvořený nebo jen schvalovaný věřiteli, kteří následně sledují plnění reorganizačního plánu. Oddlužení je specifickou formou řešení úpadku, jejímž účelem je ekonomické začlenění osob zpět do ekonomické činnosti. Institut oddlužení je využíván zejména fyzickými osobami nepodnikateli a podnikateli, které naplňují znaky úpadku a nemají v úmyslu pouze vytvoření exekučních titulů ke svým závazkům, nýbrž své znovuzачlenění do řádného ekonomického života. Oddlužení má dvě formy, a to zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře. Pokud je rozhodnuto, že způsobem řešení dlužníkovy úpadku bude oddlužení plněním splátkového kalendáře, pak dlužník po dobu pěti let splácí své závazky přihlášeným nezajištěným věřitelům v rozsahu jejich přihlášek ze svého příjmu, respektive ze zabavitelné části svého příjmu postižitelného výkonem rozhodnutí či exekucí. Splní-li dlužník podmínky oddlužení, může požádat o osvobození dle ust. § 414 insolvenčního zákona. Poslední způsob řešení úpadku je určen pro speciální subjekty, jakými jsou například finanční instituce, pojišťovny, zahraniční banky podnikající na našem území na základě jednotné licence apod.⁷⁹

⁷⁸ Ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ Insolvenční zákon řeší tyto instituty podrobně v ustanoveních paragrafů 244 až 315 pro konkurz, § 316 až 364 pro reorganizaci a § 389 až 418 pro oddlužení, včetně oddlužení manželů.

Z pohledu veřejnoprávních subjektů je pak oddlužení značným problémem, neboť ve většině případů nedojde k plnému uspokojení pohledávek věřitelů, s tím, že v neuspokojeném rozsahu je dlužník od placení pohledávek osvobozen. Po osvobození dlužníka od placení neuspokojených pohledávek zůstane věřiteli, a to i v případě veřejnoprávních pohledávek pouze naturální obligace. Jeden z hlavních problémů, který v insolvenčním řízení pro veřejnoprávní instituce vyvstává, je paradoxně ten nejjednodušší, a to přihlášení pohledávek ve stanovené lhůtě.

4.1 KONKURS

Konkurz je způsob řešení úpadku likvidačního charakteru, s cílem maximálního uspokojení dlužníkových přihlášených věřitelů.⁸⁰ Tato definice cíle konkurzu je notně definitivní, avšak ve své podstatě vystihuje princip tohoto institutu. Výsledkem řízení, ve kterém je na majetek dlužníka prohlášen konkurz, jsou mimo jiné exekuční tituly přihlášených pohledávek. Konkurz je univerzálním způsobem řešení úpadku proto, že jej lze prohlásit jak na fyzické osoby, a to podnikatele i nepodnikatele, tak i na právnické osoby. Konkurz jako takový má dva základní efekty, a to jak z pohledu dlužníka, tak i z pohledu věřitele, včetně věřitele veřejnoprávního charakteru. Přihlášené pohledávky oprávněných nezajištěných věřitelů jsou uspokojovány poměrně z výnosu prodeje majetkové podstaty, s tím, že neuspokojená část pohledávek nezaniká, a po skončení konkurzu ji mohou věřitelé nadále vymáhat.⁸¹

S prohlášením konkursu jsou spojeny zákonem stanovené účinky, a to:

- a) přerušují se soudní, správní a jiná řízení o právech a povinnostech, jež se přímo dotýkají majetkové podstaty dlužníka (nestanoví-li insolvenční zákon jinak), s tím, že je-li takové řízení přerušeno, pak se pozastavuje běh lhůt v řízení. Po skončení konkurzu začínají tyto běžet znovu.
- b) je-li nařízen nucený výkon rozhodnutí⁸² (exekuce), který by postihoval majetek dlužníka, který po prohlášení konkurzu náleží do majetkové podstaty, pak výkon rozhodnutí či exekuci lze po prohlášení konkurzu nařídit, nelze ji však provést.

Oproti úpravě konkursu v zákoně o konkursu a vyrovnání má prohlášení konkursu na majetek dlužníka dle insolvenčního zákona okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu účinky, jež nejsou vázány na právní moc tohoto rozhodnutí. V okamžiku zveřejnění rozhodnutí insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek

---

⁸⁰ KOZÁK, J., BUDÍN, P., PACHL, L., *Insolvenční právo*, s. 129

⁸¹ Ustanovení § 244 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů: Konkurz je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

⁸² Dle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

dlužníka přecházejí na insolvenčního správce veškerá dispoziční oprávnění, jimiž do té doby disponoval dlužník, kdy se jedná mimo jiné o povinnost spravovat podnik, vést účetnictví, vystupovat v pozici zaměstnavatele vůči zaměstnancům atd. Dlužníku je omezena jeho dispozice do té míry, že je povinen nikterak neponižovat majetkovou podstatu, s tím, že tato povinnost zahrnuje i nemožnost nepřijetí či přijetí daru nebo přijetí či odmítnutí dědictví, které se stávají součástí majetkové podstaty. Dlužník je oprávněn odmítnout dědictví či přijetí daru jen s předchozím souhlasem insolvenčního správce. Odmítnutí daru či dědictví za situace, kdy dlužník k tomuto nemá souhlas insolvenčního správce by bylo neplatné. Obdobná situace nastává v případě, uzavře-li dlužník bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl.⁸³

Tabulka č. 2 - Počet konkurzů fyzických a právnických osob vedených u Krajského soudu v Plzni (data k 28. 2. 2015)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
2008				4	5	5	6	8	13	7	9	16
2009	15	12	20	18	21	17	15	20	15	24	17	23
2010	28	19	22	28	33	40	22	35	27	26	23	33
2011	28	30	96	87	66	107	29	38	42	46	39	45
2012	39	50	49	43	50	45	53	55	50	53	69	78
2013	71	56	84	68	84	64	69	73	59	72	67	55
2014	53	41	74	74	57	47	41	47	64	65	57	60
2015	56	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj : http://insolvence.statnisprava.cz/insolvence_stat_soud.aspx?soud=KSZPCPM

Při zpeněžování majetkové podstaty je insolvenční správce vázán popřípadě povinen zohlednit pokyny zajištěných věřitelů popřípadě vyjádření či stanovisko věřitelského orgánu. V případě zpeněžení zajištěného majetku je insolvenční správce vázán pokynem zajištěného věřitele směřujícím ke zpeněžení. Insolvenční správce je však vázán pouze pokynem ke zpeněžení nikoli pokynem za jakou cenu a prostřednictvím jakého dražebníka či jaké realitní kanceláře apod. Za předpokladu, že insolvenční správce dojde k závěru, že postupem dle pokynu věřitele dojde k nižšímu výnosu ze zpeněžení věci zahrnuté v majetkové podstatě, může se obrátit na insolvenční soud, který ve věci rozhodne

⁸³ Ustanovení § 246 odst. 4 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů.

s konečnou platností.⁸⁴ Přihlášené pohledávky zajištěných věřitelů se uspokojují z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění až do výše 100 %, oproti předchozí právní úpravě, která umožňovala uspokojení zajištěného věřitele maximálně do výše 70 %.

Dle ust. § 298 odst. 1 insolvenčního zákona mají zajištění věřitelé právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majtkové hodnoty, jimiž byla zajištěna. Dle ust. § 298 odst. 2 insolvenčního zákona výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením podle odstavce 4, nestanoví-li insolvenční soud jinak, a po odečtení částky připadající na odměnu insolvenčního správce vydá insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu zajištěnému věřiteli. Dle ust. § 298 odst. 3 insolvenčního zákona proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zpeněžení podle odstavce 2 mohou ostatní věřitelé a dlužník podat námitky do 7 dnů ode dne zveřejnění návrhu v insolvenčním rejstříku; k později podaným námitkám se nepřihlíží. K projednání včas podaných námitek nařídí insolvenční soud do 30 dnů jednání, při kterém rozhodne o tom, zda návrhu insolvenčního správce vyhoví.

Za předpokladu, že insolvenční soud shledá návrh insolvenčního správce v souladu s ust. § 298 insolvenčního zákona, podle něhož je správce oprávněn odečíst od výtěžku zpeněžení pouze pět procent této částky na náklady spojené se zpeněžením majetku a čtyři procenta částky na náklady spojené se správou zpeněženého majetku a dále v souladu s ust. § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradě hotových výdajů, podle něhož je správce oprávněn odečíst od výtěžku zpeněžení dvě, devět nebo patnáct procent (spolu s DPH, pakliže je insolvenční správce plátcem této daně) jako odměnu insolvenčního správce za realizované zpeněžení majetku dlužníka, který slouží k zajištění, vydá usnesení se souhlasem o vydání výtěžku zajištěnému věřiteli.

Insolvenčnímu správci mohou být uhrazeny i náklady vyšší, ovšem pouze na základě souhlasu zajištěného věřitele. Zde však nastává komplikace za situace, kdy náklady na správu předmětu zajištění vyžadují vyšší finanční částku pro udržení hodnoty předmětu zajištění, než jsou zákonem stanovená čtyři procenta. Za situace, kdy je zajištěným věřitelem veřejnoprávní subjekt (Finanční úřad, Česká správa sociálního zabezpečení apod.) pak tento souhlas nemůže být udělen, a to z důvodu hospodaření s financemi státu.

---

⁸⁴ HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, s. 979-981.

Jiné je to u obcí a krajů, které takový souhlas dát mohou. Podstatnou roli mohou hrát veřejnoprávní subjekty i ve věřitelském orgánu, avšak této možnosti tyto v podstatě nevyužívají.

Přihlášené pohledávky zajištěných věřitelů se tak uspokojují z výtěžku z prodeje předmětu zajištění. Nezajištěné přihlášené pohledávky se uspokojují z prodeje ostatního, nezajištěného majetku, a to rozvrhem, který ve většině případů vydá insolvenční soud usnesením. Po zpeněžení majetku dlužníka, a nelze-li již důvodně předpokládat, že by byly získány další prostředky do majetkové podstaty dlužníka, předloží insolvenční správce konečnou zprávu. Po případném námitkovém řízení insolvenční soud konečnou zprávu schválí. Po právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek⁸⁵ nebo navrhne zrušení konkursu pro nedostatek majetku dlužníka. Poté následuje zrušení konkursu prohlášeného na majetek, a za splnění některé z podmínek taxativního výčtu uvedeného v § 308 insolvenčního zákona:

- a) zjistí-li, že nebyl ani dodatečně osvědčen dlužníkův úpadek; to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty,
- b) zjistí-li, že zde není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou uspokojeny,
- c) po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení,
- d) zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující; přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty,
- e) insolvenční soud rozhodne o zrušení konkursu též na návrh dlužníka, jestliže dlužník k tomuto návrhu připojil listinu, na které všichni věřitelé a insolvenční správce vyslovili se zrušením konkursu souhlas, a na které je úředně ověřena pravost podpisu osob, které ji podepsaly.

---

⁸⁵ Rozdělení výtěžku z prodeje nezajištěné části majetkové podstaty dlužníkovu majetku se řídí ustanovení § 306 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka č. 3 - Uspokojení věřitelů z konkurzů a nepatrných konkurzů

sumarizace dat	počet případů/objem	procento z celku
celkový počet případů ve vzorku	187	100 %
případy s uspokojením věřitelů	94	50,27 %
případy bez uspokojení věřitelů	93	49,73 %
objem uznaných pohledávek celkem *	2 469,4	100 %
objem uznaných zajištěných pohledávek	245,1	9,93 %
objem uznaných nezajištěných pohledávek	2 224,3	90,07 %
celkem vyplaceno věřitelům *	89,4	100 %
vyplaceno zajištěným věřitelům	61,2	68,46 %
vyplaceno nezajištěným věřitelům	28,2	31,54 %
výplatní poměr celkově (vyplaceno/pohledávky)	89,4 / 2 469,4 mil. Kč	3,62 %
výplatní poměr zajištěných věřitelů (vyplaceno/pohledávky)	61,2 / 245,1 mil. Kč	24,96 %
výplatní poměr nezajištěným věřitelům (vyplaceni/pohledávky)	28,2 / 2 224,3	1,26 %

* uváděno i v podkategoriích v milionech Kč

Zdroj: výzkumný projekt ID 010093

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že v polovině případů došlo v rámci insolvenčního řízení k uspokojování přihlášených věřitelů. V rozsahu 90 % jsou pak v případě uspokojování pohledávek z majetku dlužníka do insolvenčního řízení přihlašovány pohledávky nezajištěné majetkem dlužníka a v rozsahu 10 % jsou do insolvenčního řízení přihlašovány pohledávky zajištěné majetkem dlužníka. V případě přihlášených pohledávek uspokojovaných z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění tak dochází v průměru k uspokojení těchto pohledávek co do výše 68 %, zatímco pohledávky nezajištěných věřitelů jsou ze zpeněžení majetkové podstaty v rozsahu nezajištěného majetku dlužníka uspokojovány pouze co do výše 31 %. V celkovém poměru, nejen z výtěžku zpeněžení věci zahrnuté do majetkové podstaty dlužníka, jsou tak zajištění věřitelé uspokojováni co do výše necelých 25% zatímco nezajištění věřitelé pouze co do výše 1,26 %.

4.2 REORGANIZACE

Dalším způsobem, řešení úpadku dlužníka je reorganizace. Právní úprava reorganizace obsažená v insolvenčním zákoně vychází z úpravy německé a z úpravy Spojených států amerických. Oproti konkurzu je u reorganizace cílem zachování podniku dlužníka a jeho znovuoživení. Pro posouzení možnosti reorganizace je potřeba rozlišovat právnické osoby podle velikosti podniků, na tzv. malé podniky a velké podniky, kdy rozlišovacím kritériem je úhrn čistého obratu za předcházející účetní období ve výši 50 000 000 Kč nebo počet 50 zaměstnanců v pracovním poměru. Reorganizace je určena pro podniky, jejichž výrobní kapacita a zaměstnanecký kapitál dává šanci pro zvrácení špatného vývoje, nebo podniky, které mají inovativní postup výroby či specifický výrobek nebo myšlenku. Jedná se tedy o podniky, které mohou v blízké budoucnosti opětovně přinášet ekonomickou hodnotu.⁸⁶

Důvodem pro udržení výroby – funkčnosti podniku je zejména skutečnost, že věřitelé mohou být uspokojováni ze zisku podniku. Mělo by tak dojít k podstatně vyššímu uspokojení pohledávek věřitelů oproti možnosti uspokojení z výtěžku získaného v konkursu. Insolvenční zákon pojem reorganizace vykládá jako postupné upokojování pohledávek věřitelů za současného zachování běžného nebo reorganizovaného provozu podniku, přičemž budou zajištěna schválená opatření ozdravné povahy, jež mají zajistit vyvedení podniku z insolvence.⁸⁷

Pro přípustnost reorganizace je nutné splnit alespoň jednu ze zákonných podmínek stanovených v § 316 odst. 4 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, tedy dlužník musí mít celkový roční úhrn čistého obratu podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu alespoň 50 000 000 Kč, nebo zaměstnávat nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru. Tyto podmínky jsou stanoveny pro základní typ reorganizace, tzv. velkou reorganizaci. Insolvenční zákon však dále zná pojem zkrácené reorganizace. Zkrácená reorganizace, tzv. malá reorganizace, není vázána na splnění výše

---

⁸⁶ HOLEŠÍNSKÝ, P., POLITZER, T., STRNAD, M., *Nové insolvenční právo v České republice*, s. 54.

⁸⁷ Ustanovení § 316 odst. 1 až 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení: Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem; reorganizace se týká jeho podniku. Reorganizace není přípustná, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu.

uvedených podmínek, nýbrž na předložení reorganizačního plánu soudu společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do rozhodnutí o úpadku dlužníka. Současně s předložením návrhu tzv. malé reorganizace je nutno doložit insolvenčnímu soudu souhlas nadpoloviční většiny zajištěných a nadpoloviční většiny nezajištěných věřitelů, s tím, že u věřitelů se počítá nadpoloviční většina podle výše pohledávek.

Vzhledem ke skutečnosti, že podmínky reorganizace jsou poměrně přísné, a to zejména co se týče dohledu insolvenčního správce, soudu i věřitelů nad plněním plánu reorganizace, není o tento institut, jak dokládá tabulka č. 4, mezi dlužníky velký zájem.

Tabulka č. 4 - Počet povolených reorganizací Krajským soudem v Plzni v letech 2008 - 2013

rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
počet povolených reorganizací	6	13	19	17	17	12	13

Zdroj : http://insolvence.statnisprava.cz/Insolvence_stat_soud.aspx

Reorganizační plán je podle insolvenčního zákona oprávněn podat dlužník nebo věřitel, s tím, že přednost v případě podání reorganizačního plánu dlužníkem i věřitelem (věřiteli) má reorganizační plán podaný dlužníkem. O schválení reorganizačního plánu se rozhoduje na schůzi věřitelů, s tím, že pře rozhodnutím schůze věřitelů o schválení návrhu na povolení reorganizace upozorní insolvenční správce na jemu známé důvody pro které lze pochybovat o poctivém záměru navrhujícího věřitele.

Vysloví-li věřitelé svůj souhlas s návrhem na povolení reorganizace, posoudí reorganizační plán insolvenční soud, který s ním vysloví souhlas, pokud jsou splněny podmínky stanovené v ustanovení § 348 insolvenčního zákona, tj. že je v souladu s insolvenčním zákonem a jinými právními předpisy, a lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím není sledován nepoctivý záměr, každá skupina věřitelů jej přijala, nebo se podle § 347 odst. 4 insolvenčního zákona považuje za skupinu, která jej přijala, každý věřitel podle něj získá plnění, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdržel, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem, ledaže přijímající věřitel souhlasí s nižším plněním, pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené byly uhrazeny nebo mají podle reorganizačního plánu uhrazeny

ihned poté, co se reorganizační plán stane účinným, ledaže bylo mezi dlužníkem a příslušným věřitelem dohodnuto jinak.

Za předpokladu, že je reorganizace schválena a insolvenční soud vysloví s její realizací souhlas, veškerá dispoziční oprávnění náležejí dlužníku, s tím, že insolvenční soud, insolvenční správce a věřitelé působí pouze v dohledové rovině. Dlužník má právo ke všem úkonům s výjimkou těch, které jsou podstatné pro majetkovou podstatu. K takovýmto úkonům vždy potřebuje souhlas věřitelského výboru. Splněním reorganizačního plánu končí insolvenční řízení, o čemž vydá insolvenční soud rozhodnutí o skončení. Není-li splněn reorganizační plán či na návrh může být reorganizace zrušena a na majetek bude prohlášen konkurz, neboť jiný způsob řešení úpadku dlužníka nepřichází v úvahu.

4.3 ODDLUŽENÍ

Stejně jako reorganizace, tak i oddlužení patří do skupiny způsobů řešení úpadku sanačního typu. Cíl oddlužení lze spatřovat ve dvou základních věcech, a to v poměrném uspokojení věřitelů z příjmů či majetkové podstaty dlužníka a dále v ekonomické očištění dlužníka, který po skončení oddlužení může opět „volně dýchat“. Insolvenční zákon tak řeší sociální i ekonomické zájmy dlužníka.⁸⁸ Oddlužení je určeno pro fyzické osoby nepodnikatele i podnikatele a pro právnické osoby založené za nepodnikatelským účelem.

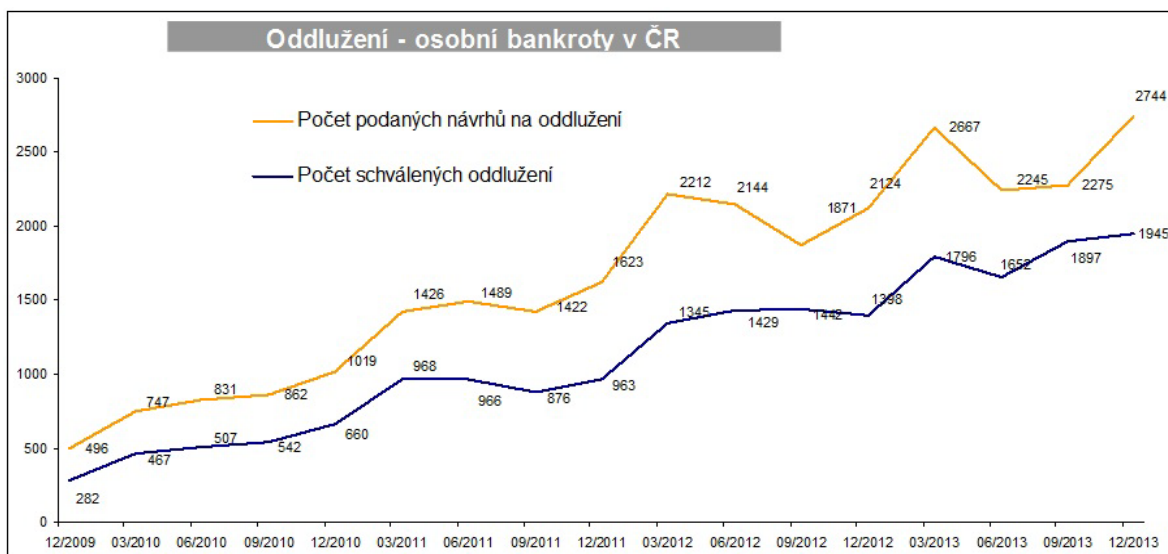
Má-li dlužník v úmyslu tzv. požádat o oddlužení, musí insolvenční návrh spojit s návrhem na povolení oddlužení. Za tímto účelem je na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR www.justice.cz zveřejněn formulář insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení. V případě insolvenčního návrhu podaného věřitelem, je tento insolvenční návrh zaslán dlužníku k vyjádření, s tím, že je dlužník poučen o možnosti podat návrh na povolení oddlužení, a to do 30 dnů ode dne doručení předmětné výzvy s insolvenčním návrhem.

Je-li insolvenční návrh podáván dlužníkem, je tento oprávněn současně navrhnout návrh řešení svého úpadku - formu oddlužení. Součástí insolvenčního návrhu je i přehled aktuálních a očekávaných příjmů dlužníka v následujících pěti letech, tedy v rozsahu doby, po kterou bude povinen platit ze svých příjmů částku na pokrytí alespoň 30 % dluhů svých nezajištěných věřitelů. K insolvenčnímu návrhu je dlužník povinen připojit seznam závazků, seznam majetku a dlužníků, seznam zaměstnanců a listiny dokládající úpadek dlužníka. S ohledem na judikaturu Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu ČR, je považován řádný, úplný a správný seznam majetku a závazků za součást insolvenčního návrhu. Na seznam závazků je sice klade požadavek jeho úplnosti a správnosti, nicméně v oddlužení budou uspokojovány jen ty pohledávky, jejichž věřitelé se řádně a včas se svojí pohledávkou přihlásí. Rostoucí tendence počtu insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení je patrný z grafu č. 1.

---

⁸⁸ KOZÁK, J., BUDÍN, P., PACHL, L., *Insolvenční právo*, s. 210.

Graf č. 1 - Počet podaných návrhů na povolení oddlužení v porovnání s počtem schválených oddlužení v České republice (2009 – 2013)

Zdroj: <http://www.mzdovapraxe.cz/novinky/detail/6540-vyvoj-insolvenci-v-cr-v-breznu-2013/>

Po přihlášení a přezkumu pohledávek následuje schůze věřitelů rozhodující o způsobu řešení úpadku dlužníka, s tím, že nerozhodne-li schůze věřitelů, rozhodne insolvenční soud. Rozhodovací pravomoc – hlasovací právo mají jen věřitelé nezajištění. Tato skutečnost vychází z předpokladu, že zajištění věřitelé o způsobu oddlužení rozhodovat nemají, neboť jejich pohledávky jsou zajištěny a jejich pohledávky tak budou uspokojovány tak jako tak z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění. Téměř ve všech případech je zvoleno jako způsob řešení úpadku oddlužení, neboť pokud insolvenční soud neshledá důvody pro neschválení oddlužení dlužníka (shledá důvody pro zamítnutí návrhu dlužníka na povolení oddlužení), oddlužení schválí. Za předpokladů, že dlužník plní povinnosti zvoleného způsobu oddlužení, vezme insolvenční soud po splnění všech podmínek na vědomí splnění oddlužení dlužníka. Usnesením insolvenčního soudu o vzetí na vědomí splnění oddlužení spojeným se zproštěním funkce insolvenčního správce insolvenční řízení končí.

5 ZADLUŽENOST OBCÍ, POHLEDÁVKY OBCÍ

5.1 ZADLUŽENÍ OBCÍ

V České republice je 6 246 měst a obcí – veřejnoprávních korporací založených na územním principu.⁸⁹ Z toho 51,5 % (celkem 3 217) je zadluženo. Ze statistik Ministerstva financí ČR vyplývá, že zadluženost obcí má stoupající charakter, meziročně přibýlo proti roku 2012 celkem 128 obcí, které se dostaly do stavu zadluženosti.⁹⁰ Celkovou částku zadlužení pak lehce zkresluje skutečnost, že jsou zde započítány i závazky měst jako jsou Praha, Brno, Plzeň a Ostrava, kde je s ohledem na jejich velikost vyšší částka dluhu obce. Právě tyto čtyři obce mají společně dluhy ve výši 45,5 miliardy korun (meziroční nárůst 7 miliard).

Hlavnímu městu Praze se navýšil v roce 2013 dluh z částky 4,5 miliardy na 31,2 miliardy korun. Otázkou, která se pak zcela logicky nabízí, je zda takovýto závazek dokáže obec z rozpočtu umořovat při zachování financování ostatních provozů a projektů, či zda se obec dostane do situace, kdy bude v úpadku. Mezi stěžejní důvody pro zvyšující se zadluženost obcí jsou vysoké investice do rekonstrukce nebo výstavby komunikací, kanalizace a čistíren odpadních vod a v neposlední řadě se dluhy navyšují pro předfinancování investičních projektů, na něž jsou pak čerpány podpory z fondů Evropské unie.

Ze statistik Ministerstva financí ČR je jednoznačně patrné, že nejčastěji se zadlužují obce s vyšším počtem obyvatel. Obce malé o počtu obyvatel do 100 osob se podílejí na celkovém dluhu zanedbatelnou měrou. Obce s počtem obyvatel nad 50 000 mají dluh ve výši více než 58,4 miliardy korun, tj. o 7,6 miliardy vyšší než v roce 2012. Do dluhů obcí jsou v součtu zahrnuty: bankovní úvěry získané od peněžních ústavů, návratné finanční výpomoci, půjčky ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů, ostatní dluhy a také vydané komunální dluhopisy.

⁸⁹ Srov. Čl. 101 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky: Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

⁹⁰ Ministerstvo financí ČR. Tiskové zprávy. [online]. [citováno 2014-02-01]. Dostupný na <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641>>.

Tabulka č. 5 – Vývoj dluhů obcí v ČR v letech 2001 – 2012 (údaje uvedeny v miliardách Kč)

roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry	22,6	27,3	35,2	38,5	43,7	47,1	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3
komunální dluhopisy	13,3	15,9	21,7	23,9	23,5	22,9	22,6	22,7	14,7	15,8	14,0	13,8
přijaté návratné fin. výpomoci a ostatní dluhy	12,4	12,6	13,5	12,4	11,8	10,9	9,9	10,0	10,1	7,6	7,5	7,9
Celkem	48,3	55,8	70,4	74,8	79	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0

Zdroj: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-zemnichrozpoctu/2013>

Zadlužování však z veřejnoprávních korporací není doménou pouze obcí nýbrž i krajů.⁹¹ V případě dluhu kraje se na výši těchto závazků nejvíce podílejí velké investiční projekty spolufinancované z fondů Evropské Unie. Pozitivem je skutečnost, že zatímco obce již v řadě případů vydávají na pokrytí nejrůznějších aktivit komunální dluhopisy, kraje k této variantě financování prozatím nepřistoupily. Nejvíce zadluženým krajem je Olomoucký kraj s 3,9 miliardami a dále kraj Středočeský s dluhy ve výši 3,6 miliardy korun.

Výše dluhu jednotlivých krajů je uvedena v tabulce č. 6, s tím, že pro komplexnější informaci je na místě nejprve vhodné se podívat na časovou osu vývoje dluhů krajů v delším časovém horizontu. Jak je patrné z tabulky č. 6, od roku 2003 vzrůstalo

⁹¹ Srov. ustanovení § 1 odst. 1) a 2) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů:

(1) Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu.

(2) Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.

krajské zadlužení poměrně pomalu, s tím, že ke zlomu došlo v roce 2008, kdy úvěry poprvé přesáhly hranici deseti miliard korun. Navíc se za poslední sledované období navýšily o 2,6 miliardy korun.

Tabulka č. 6 - Dluhy krajů v letech 2003 – 2012 (údaje uvedeny v miliardách Kč)

roky	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
úvěry	0,2	0,4	1,8	6,5	9,4	11,9	17,4	16,6	19,6	22,2
přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0	2,7	3,5	2,5	2,7	2,3
celkem	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5

Zdroj: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-zemnichrozpoctu/2013>

V tabulce jsou obsažena souhrnná data jak za poskytnuté úvěry krajům, tak za přijaté návratné finanční výpomoci, kdy se nejčastěji jedná o finance poskytnuté ze státního rozpočtu, nebo státních fondů. Tyto údaje o vývoji výše krajských dluhů je však potřeba ještě rozdělit do podílů jednotlivých krajů. Jak vyplývá z dat uvedených v tabulce č. 7, zadlužení krajů má velký rozptyl, a to od 0,079 miliardy Jihočeského kraje až po 3,9 miliardy Olomouckého kraje. V případě uvedených údajů je však třeba poznamenat, že v nových - dosud nedostupných - statistikách dojde za předcházející účetní období k navýšení těchto závazků, s tím, že nyní je zadluženým i Plzeňský kraj.

Tabulka č. 7 - Aktuální výše zadluženosti jednotlivých krajů

Dluhy krajů (bezvHL. m. Prahy) k 31. 12. 2012 (v mld. Kč)	
Středočeský	3,527
Jihočeský	0,079
Plzeňský	0,000
Karlovarský	2,098
Ústecký	2,682
Liberecký	0,940
Královéhradecký	1,179
Pardubický	2,015
Vysočina	0,950
Jihomoravský	2,293
Olomoucký	3,906
Zlínský	1,646
Moravskoslezský	2,404
Celkem	24,745

Zdroj: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-zemnichrozpoctu/2013>

Trvale je však třeba mít na paměti, že některé zadlužení je i přínosné. V případě kvalitních projektů, které jsou dobře zpracovány a odborně vedeny, je pravděpodobné, že se tyto prvotní náklady navrátí zpět a dále budou tvořit příjem obce. Jedná se mimo jiné o přípravu nových industriálních zón, nebo pozemků a jejich zasíťování pro výstavbu bytů. Jako příklad nepovedené investice pak lze uvést projekt vesničky Prameny na Karlovarsku⁹², která nemá ani 100 stálých obyvatel a je nejzadluženější obcí České republiky. Podnikatelský záměr obce byl včetně investice sto milionů směřován na stáčírnu minerálních vod. Tento projekt však nevyšel. Kvůli úhradě svých dluhů přistoupila obec nejprve k prodeji svého majetku, který však vynesl pouze 15 milionů, což je pro uspokojení závazku obce zcela nepostačující. Úroky předmětného závazku jsou pak zhruba ve výši průměrného příjmu obce ze státního rozpočtu, kdy pak není možné předpokládat, že tento dluh obec sama postupem času uhradí. V případě právě této obce by bylo na místě zvažovat speciální institut oddlužení obce.

V případě investičních projektů obcí není třeba primárně politiků nýbrž odborníků z různých oblastí za účelem maximální přípravy projektu, který má být investičně zajištěn

⁹² Obec Prameny, ZUJ: 539538, ID obce: 13284, katastrální výměra 2 462 ha, počet obyvatel 131, průměrný věk 28,8 roku, v produktivním věku 79 obyvatel.

závazkem obce. Hrozící riziko však ne vždy lze snadno identifikovat. Identifikovat však lze vždy a obec by měla vždy zvažovat jaká je přípustná míra rizika, a to na základě vyjádření odborníků a nikoli podpory projektu politiky. Za předpokladu, že obecní zastupitelstvo samo nerozpozná, že se blíží zlomová hranice, je zde ještě ministerstvo financí, které na roční bázi sleduje hospodaření obcí, vyhodnocuje je a pokud se některá z obcí příliš přiblíží nebezpečné hranici „předlužení“, vyšle varovný signál.⁹³

Obce jsou povinny na základě vládního nařízení poskytnout každoročně ministerstvu financí výsledky svého hospodaření. Ministerstvo financí z výkazu vybere osmnáct ukazatelů, které společně ukáží ukazatel celkové likvidity obce k 31. 12. příslušného roku.⁹⁴ Pokud je tento v intervalu $<0,1>$ a zároveň byla překročena i 25% hranice podílu jejich cizích zdrojů, je ministr financí povinen zaslat obci dopis, v němž musí požadovat zdůvodnění tohoto neuspokojivého stavu a zároveň požádá o stanovisko zastupitelstvo obce.

V roce 2011 bylo v kategorii „potenciálně ohrožených“ celkem 84 obcí. Pravděpodobně i z důvodu medializace těchto problémových obcí jich k 31. 12. 2012 je již jen 47 z celkového počtu 6 244 (dvě obce nedodaly včas podklady pro vyhodnocení). Meziročně tedy poklesl počet zadlužených obcí o 37 %. Tento posun však není výsledkem dobré práce zastupitelstev obcí, ale je dán změnou metodiky hodnocení obcí a jejich hospodaření. Pokud by byla použita metodika užívaná do roku 2011, pak by byl pokles ne o 37 obcí, ale jen o jednu jedinou. Jak uvádí ministerstvo financí ve svém vyjádření „výsledné hodnoty ukazatelů, pouze indikují možné riziko hospodářských problémů, ale nutně neznamenají, že je obec v tíživé

---

⁹³ Usnesení vlády ČR z 12. listopadu 2008 č. 1395, ve znění usnesení vlády ČR č. 722 ze dne 29. září 2010.

⁹⁴ Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU). Skládá se ze dvou částí: informativní ukazatele (počet obyvatel obce, příjem celkem po konsolidaci, úroky, uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků, dluhová služba celkem, ukazatel dluhové služby v %, aktiva celkem, cizí zdroje, stav na bankovních účtech celkem, úvěry a komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, zadluženost celkem, podíl zadluženosti na cizích zdrojích v %, osmileté saldo, oběžná aktiva „a krátkodobé závazky“), monitorující ukazatele (podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v %, celková – běžná – likvidita). Vychází z usnesení vlády ČR z 12. listopadu 2008 č. 1395, ve znění usnesení vlády ČR č. 722 ze dne 29. září 2010.

finanční situaci. To lze vyhodnotit až na základě důkladnější analýzy finančních a účetních výkazů⁹⁵.

Na základě rozboru sledovaných ukazatelů (osmnácti hodnoticích parametrů) lze jednoznačně konstatovat, že v praxi jsou nejčastěji finančně ohroženy obce, jimž byl nařízen odvod za porušení rozpočtové kázně, a také ty obce, které učinily špatné investiční rozhodnutí.

Mezi další významnou rizikovou složku hospodaření obcí patří práce s dotacemi z fondů EU, neboť je zde reálné riziko představují sankce spojené s nedodržením dotačních podmínek projektů spolufinancovaných z těchto fondů EU a dále z národních dotačních programů. Nejčastěji bývá problémem chyba, chyby v přípravně či realizaci části projektů, ale také v nedodržení termínů a udržitelnosti projektu po stanovenou dobu.⁹⁶ Zde dochází k problémům zejména u menších obcí, které nedisponují dostatečnými vlastními finančními prostředky.

Ze 47 obcí, které jsou jako rizikové sledovány Ministerstvem financí ČR, jsou jen 3 obce hodnoceny jako vysoce rizikové – a to Bublava, Prameny a Turovice. V ostatních případech se jedná spíše o krátkodobý problém, kde je předpoklad jeho vyřešení.

---

⁹⁵ Zpráva MF ČR. [online]. [citováno 2014-02-01]. Dostupný na < <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641> >.

⁹⁶ Ustanovení § 2 písm. j) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka č. 8 – Ukázka sestavy SIMU pro obec Klatovy

Soustava informativních a monitorujících ukazatelů hospodaření obce podle údajů výkazů FIN 2-12 M a Rozvaha sestavených k 31. 12. 2011			
Č: 00255661 MěÚ Klatovy KLATOVY			LAU1: CZ0322
Název ukazatele		Číslo ukazatele	Hodnota
Počet obyvatel obce		1	22 748
Příjem celkem (po konsolidaci)		2	577 223,86
Úroky		3	8 249,47
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků		4	15 787,39
Dluhová služba celkem	/3 + 4/	5	24 036,86
Ukazatel dluhové služby (v %)	/5 : 2/	6	4,16
Aktiva celkem		7	3 172 167,27
Cizí zdroje		8	345 566,68
Stav na bankovních účtech celkem		9	152 875,68
Úvěry a komunální dluhopisy		10	187 509,34
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy		11	0,00
Zadluženost celkem	/10 + 11/	12	187 509,34
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %) *	/8 : 7/	13	10,89
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)	/12 : 8/	14	54,26
Cizí zdroje na 1 obyvatele	/8 : 1/	15	15,19
Oběžná aktiva		16	263 125,13
Krátkodobé závazky		17	146 203,72
Celková likvidita	/16 : 17/	18	1,80

Zdroj: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufismon/readDotaz.pl?obdobi=20111200&ico=255661>

Jak je patrné z této tabulky, obec Klatovy hospodaří velice dobře, s tím, že její celková likvidita je na úrovni ukazatele 1,8 a celková zadluženost na hranici 10 %.

Oběžná aktiva pak převyšují téměř jednonásobně krátkodobé závazky a podíl cizích zdrojů na obyvatele je jen 15,19 bodu.

Otázkou je, jak postupovat v případě, kdy dluhy obcí popřípadě i krajů narostou do takové míry, že již nelze důvodně očekávat jejich uhrazení bez rozprodání obecního majetku, s tím, že a z hlediska právního, je narušena veřejnoprávní funkce obce.⁹⁷ Jako první možnost případné úpravy úpadku obce je upravit úpadek obce obdobně jako je tomu v případě úpadku právnické osoby. V takovémto případě by o prodeji majetku obce rozhodoval insolvenční či jiný správce. Druhou variantou je připustit pro obce možnost oddlužení, kdy by základním principem zůstalo nezvyšování objemu dluhu obce o sankční platby a obec by musela v pětiletém horizontu uhradit minimálně 30 či více procent dluhu. Jako třetí lze označit variantu, kdy by bylo zohledněno specifické postavení obcí jakožto veřejnoprávních korporací územní samosprávy. V případě, že by byla vybrána varianta oddlužování obcí, pak samotné oddlužení by bylo plně v pravomoci moci soudní – insolvenčního soudu, a to bez zásahu moci výkonné.

V případě obce je třeba brát v potaz, že se jedná o subjekt se zajištěným příjmem v podstatě se stálou výší. S ohledem na tuto skutečnost je pak dána minimální rizikovost pro bankovní instituci ohledně poskytnutí finančních prostředků obci. V případě možnosti oddlužení obcí by i bankovní instituce přezkoumávaly efektivitu a ekonomičnost projektů obce za předpokladu mají-li být tyto projekty financovány prostředky banky, s tím, že obdobně je tomu u určitých projektů právnických osob a dochází tak k částečné kontrole osobou odlišnou od obce. V případě, kdy bude mít bankovní instituce námitky proti investičnímu plánu, je to samo o sobě podnětem pro zastupitelstvo obce k přezkoumání namítaných skutečností. Možnost „vyhlášení bankrotu“ by tak na jedné straně byla jakýmsi strašákem pro zastupitelstva, ale i možnou záchranou pro ty obce, které již své dluhy nezvládají.⁹⁸

---

⁹⁷ Veřejnoprávní subjekt lze charakterizovat jako subjekt uspokojující potřeby obecného zájmu bez ohledu na tvorbu zisku. Subjekt bývá financován státem, regionálními nebo místními orgány, popřípadě jinými veřejnoprávními subjekty. Orgány, které veřejnoprávní subjekt financují, jej také řídí. Obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o Hl. městě Praze.

⁹⁸ Časopis Moderní obec, listopad 2012, s. 7-9.

5.2 POHLEDÁVKY OBCÍ

Informace uváděné v této části bakalářské práce byly získány zejména prostřednictvím dotazování obecních a městských úřadů. Dotazy byly zasílány elektronicky nebo pokládány při telefonním rozhovoru. Ze získaných informací pak byly vybrány ty, jež charakterizují obce, které se zaměřují na vymáhání svých pohledávek prostřednictvím insolvenčního řízení. Dotazované obce obecně uvedly ve všech případech, že pohledávky za občany důsledně sledují, evidují je a vymáhají, s tím, že tuto povinnost jim ukládá zákon. Dále dotazované obce uvedly, že sledují zahájená insolvenční řízení, a to vyhledáváním pomocí identifikačního čísla osoby či rodného čísla. Některé obce při výkonu této dohledací činnosti využívají vlastních zaměstnanců, kteří kontrolují seznamy svých pohledávek se zahájenými insolvenčními řízeními, jiné obce využívají software, vyhledávající osoby v evidenci dlužníků podle identifikačního čísla osoby či rodného čísla. Je zde pak patrný značný posun v tom, že obce své pohledávky do insolvenčních řízení přihlašují a nedochází tak k bezdůvodným odpisům pohledávek s nulovým uspokojením, neboť pohledávka nebyla přihlášena do insolvenčního řízení dlužníka v zákonné lhůtě. K tomuto posunu došlo zejména s ohledem na zavedení vnitřních směrnic, které upravují pravomoc i odpovědnost jednotlivých odborů.

Jedním z příjmů obce je i příjem z dispozice s vlastním majetkem. Mnoho obcí má ve svém vlastnictví byty, které pronajímá občanům a takto získané nájemné je příjmem obecního rozpočtu. Skutečností však je, že velké množství nájemníků těchto obecních bytů nájemné nehradí a obcím tak vznikají i několika milionové pohledávky. Dluhy na nájemném jsou obvykle jedním z prvních znaků finančních problémů občanů. Typicky lze toto identifikovat v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti, tedy zejména na severní Moravě a v severních Čechách. Ve značném rozsahu jsou pak dluhy na nájemném i ve Středočeském kraji, kdy například v Příbrami je evidováno přes 250 dlužníků, kteří neplatí po dobu delší než tři měsíce nájemné. Celkový dluh na nájemném za nájem bytových i nebytových prostor se tak vyšplhal již na úroveň deseti milionů korun, s tím, že stále narůstá.

Dotazované obce sdělily, že se snaží s dlužníky v první fázi dohodnout na splátkovém kalendáři a teprve za situace, kdy dlužník nehradí řádně a včas ani tento

splátkový kalendář, přistupují k podání žaloby na zaplacení a na vystěhování, a to za účelem zajištění exekučních titulů. Tento postup obcí je v souladu s ustanovením § 38, odst. 7 zákona o obcích, který ukládá obci povinnost sledovat a vymáhat dluhy, a dále zajistit vykonatelné rozhodnutí, pravomocný exekuční titul, na jehož základě je pak možné podat návrh na nucený výkon rozhodnutí.⁹⁹

Například Ostrava-jih, jako region s vysokou nezaměstnaností, eviduje v loňském roce dluh přes šedesát milionů na neuhrazeném nájemném, s tím, že tato částka narůstá o příslušenství. Město Litvínov eviduje dluhy vůči osobám v celkové výši čtyřicet milionů korun, přičemž 17,5 milionu korun činí dluh na neuhrazeném nájemném. Ve Vlašimi dluží nájemníci městu částku dosahující dva miliony šest set tisíc korun.

V případě některých obcí se jedná o částky vyšší, v některých obcích o částky nižší. Vždy se však jedná o příjem rozpočtu obce, který být užit pro potřeby obce a jejich občanů. Ze sdělení obecních úřadů (magistrátu) pokud je dlužník v prodlení jeden měsíc, vyzve jej k úhradě dlužného nájemného, s tím, že pokud by i přes tuto výzvu dlužník nezaplatil svůj dluh a tento dluh by dále narůstal, pak je po třech měsících postoupena věc právnímu oddělení či smluvnímu právníkovi k zajištění platebního příkazu. Některé obce pak striktním postupem při vymáhání svých pohledávek docílily značného snížení počtu dlužníků a výše dluhů.

Například v případě obce Rožnov pod Radhoštěm, zde obecní úřad eviduje dluh na nájemném ve výši 2.070.053 Kč, s tím, že půl milionu korun dluží nájemníci, kteří stále v bytě bydlí a zbývajících 1,5 milionu dluží osoby, které buď byt dobrovolně vystěhovali, nebo byt opustily na základě nařízené soudní exekuce (ve druhém pololetí loňského roku bylo provedeno celkem sedm soudních exekucí vyklizením bytu).¹⁰⁰

Krom dlužného nájemného evidují obce i jiné veřejnoprávní dluhy, například pořádkové pokuty uložené městskou policií (přestupkovou komisí). Na těchto pořádkových pokutách je evidován v Litvínově dluh ve výši jedenácti milionů korun. Další skupinu dluhů tvoří neuhrazené poplatky v oblasti nakládání s odpady, s tím, že v případě

---

⁹⁹ Zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád) a změně dalších zákonů, ustanovení § 40 odst. 1 – taxativní výčet exekučních titulů, které připouští zákon.

¹⁰⁰ Zákon č. 120/2001 Sb., Exekuční řád, ust. § 59 odst. 2, písm. a: Způsob exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky se řídí povahou uložené povinnosti. Takovou exekuci lze provést.

neuhrazených poplatků za svoz odpadu dlužní občané obcím v ČR cca půl miliardy korun. Konkrétně pak v případě obce Litvínov je evidován dluh na poplatcích za svoz odpadu ve výši 10,5 milionu korun u 6 690 občanů, kteří nemají tenor poplatků uhrazen. V případě obce Chomutov stoupl dluh občanů v průběhu roku 2013 na 20,4 milionu korun u cca 11 300 občanů.

V případě obce Frýdek-Místek se jsou evidovány dluhy v celkové výši 54 milionů korun, s tím, že 32 milionů tvoří dluhy občanů na poplatcích za svoz komunálního odpadu, 7 milionů je neuhrazené nájemné a 13 milionů jsou dluhy z dopravních pokut. Za rok 2014 se podařilo vymoci cca půl milionu korun, s tím, že překážkou ve vymáhání některých veřejnoprávních dluhů je samotné insolvenční řízení, s tím, že některé pohledávky je třeba do insolvenčního řízení přihlásit a některé jako například mimosmluvní sankce (pořádkové pokuty) se v rámci insolvenčního řízení neuspokojují.

Další skupinu dluhů, kdy obec či kraj je věřitelem tvoří dotace či jejich části, které mají být vráceny zpět obci či kraji. Za situace, kdy příjemce dotace obce či kraje není schopen dostát svým závazkům vyplývajícím ze smlouvy o poskytnutí dotace, dochází k porušení smluvních závazků, a nastává kolize s ust. § 22 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.¹⁰¹

Pokud obec či kraj (věřitel) zjistí, že dlužník je v úpadku a je zahájeno

---

¹⁰¹ Ust. § 22 odst. 1 a 2, zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů: (1) Porušením rozpočtové kázně je každé neoprávněné použití nebo zadržetí peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu:

- a) územního samosprávného celku,
- b) městské části hlavního města Prahy,
- c) Regionální rady regionu soudržnosti, nebo
- d) svazku obcí.

(2) Neoprávněným použitím peněžních prostředků podle odstavce 1 je jejich použití, kterým byla porušena povinnost stanovená právním předpisem, přímo použitelným předpisem Evropské unie, smlouvou nebo rozhodnutím o poskytnutí těchto prostředků. Za neoprávněné použití peněžních prostředků podle odstavce 1 se považuje také

- a) porušení povinnosti stanovené právním předpisem, přímo použitelným předpisem Evropské unie, smlouvou nebo rozhodnutím o poskytnutí těchto prostředků, která souvisí s účelem, na který byly peněžní prostředky poskytnuty,
- b) porušení povinnosti stanovené právním předpisem, přímo použitelným předpisem Evropské unie, smlouvou nebo rozhodnutím o poskytnutí těchto prostředků, která souvisí s účelem, na který byly peněžní prostředky poskytnuty, ke kterému došlo před připsáním peněžních prostředků na účet příjemce a které ke dni připsání trvá; den připsání peněžních prostředků na účet příjemce se považuje za den porušení rozpočtové kázně; penále za porušení rozpočtové kázně se počítá ode dne následujícího po dni, do kterého měl příjemce na základě platebního výměru odvod uhradit,
- c) neprokáže-li příjemce peněžních prostředků, jak byly tyto prostředky použity.

insolvenční řízení, musí v zákonné lhůtě podat přihlášku své pohledávky. V opačném případě nebude tato pohledávka v insolvenčním řízení uspokojována a může nastat situace, kdy se stane takováto pohledávka nevymahatelnou. Z důvodu potřeby trvalé lustrace probíhajících insolvenčních řízení si některé obce zakoupily softwarový program lustrující zahájená insolvenční řízení a sledující shodu identifikačních čísel osoby či rodného čísla popřípadě i shodu jména (či názvu) dlužníka v insolvenčním řízení se seznamem dlužníků dané obce.

Pokud je řádná přihláška pohledávky podána včas, a je doprovázena příslušnými přílohami, je pohledávka obce nebo kraje zjištěna na přezkumném jednání (viz dříve v této práci) a podle způsobu řešení úpadku je dále v řízení uspokojována. U většiny přihlášených pohledávek však nedochází k jejich plnému uspokojení. Neuspokojená část pohledávky pak v případě způsobu řešení úpadku konkursem bude po skončení řízení dále vymáhána, neboť zjištěná pohledávka je pohledávkou vykonatelnou a v případě způsobu řešení úpadku oddlužením, kdy dlužník splnil podmínky oddlužení, zanikne, respektive stane se naturální obligací. Pro případ takového zániku pohledávky či zániku dlužníka (§ 308 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona ve spojení s ust. § 312 odst. 3 insolvenčního zákona) mají pak jednotlivé obce nejednotný postup, s tím že většina z dotazovaných subjektů má zpracovanou metodiku nejen na nakládání s pohledávkami a na jejich vymáhání, nýbrž i na jejich případný odpis v případě nevykonatelnosti. Odpis je však pouze účetní, evidenční úkon, s tím, že předmětné finance v rozpočtech reálně chybí. Vyšší míry uspokojování pohledávek přihlášených do insolvenčních řízení by bylo možné dosáhnout (popřípadě i úplného uspokojení), za předpokladu, že by věřitelé více využívali svých práv v rámci insolvenčního řízení, tj. například by rozhodovali na první schůzi věřitelů o způsobu řešení úpadku nebo by byly členy věřitelského orgánu. Těchto práv nevyužívají ani subjekty veřejného práva. Do značné míry je tomu tak proto, že dané subjekty veřejné správy nemají dostatečně kvalifikované zaměstnance a dále proto, že zaměstnanci vykonávající tzv. insolvenční agendu nemají dostatečnou časovou kapacitu pro plné uplatňování práv v insolvenčním řízení.

V návaznosti na neuspokojené či neúplně uspokojené pohledávky v rámci insolvenčního řízení, kdy připadá v úvahu i možnost osvobození dlužníka od placení neuhrazených závazků, je relevantní otázka odpovědnosti za takto vzniklou škodu. Jde

typicky o případ subjektů, jimž byla poskytnuta dotace z obecního rozpočtu a subjekt neplní požadavky a podmínky udělení dotace, nebo dokonce subjekt dospěl do stavu insolvence.

Pokud příjemce obecní či krajské dotace pečoval o společnost tak, jak mu ukládá zákon, pak musel hrozící nebezpečí insolvence rozpoznat, a to nejpozději v okamžiku, kdy je podnikající subjekt ze zákona povinen sestavit účetní závěrku nebo uzávěrku, jak se shoduje několik autorů z oboru práva.¹⁰² Za této situace by byl povinen učinit veškeré kroky k jejímu odvrácení hrozící škody, čímž by bylo možné uzavřít, že jednal s péčí řádného hospodáře. Pokud tak neučinil, porušil by zákon a nesl by osobní odpovědnost.¹⁰³ V daném případě by tedy bylo možné identifikovat osobu odpovědnou za vznik škody. Míra uspokojení příslušné škody odpovědným zaměstnancem pak může být zanedbatelná v poměru k výši neuspokojené pohledávky – vzniklé škodě.

Za situace, kdy není pohledávka uspokojena zcela v rámci insolvenčního řízení, je legitimní požadovat rozdíl – vzniklou škodu po statutárním orgánu – fyzické osobě, která tuto funkci u dlužníka právnické osoby vykonávala. Z této povinnosti může být statutární orgán vyvázán, pouze za předpokladu, že mu není prokázáno porušení povinnosti podat insolvenční návrh popřípadě, že nastaly rozhodné skutečnosti nezávisle na jeho vůli, s tím že tyto nemohl odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat.¹⁰⁴

---

¹⁰² Srov. např. KOZÁK, J., BUDÍN, P., DADAM, A., PACHL, L., *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení*, str. 123.

¹⁰³ Srov. KOTOUČOVÁ, J. a kol., *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*, str. 292 - 293: „Naprostou novou úpravu doznalo sankční ustanovení postihující osobu, která je povinna podat insolvenční návrh dlužníka podle insolvenčního zákona (§ 98 InsZ). Dosud hrozila sankce z oblasti trestního práva (§ 126 odst. 2 TrZ), která na základě skutkové podstaty trestného činu porušování povinností při řízení o konkursu stanovila možnost uložení trestu odnětí svobody od šesti měsíců do tří let nebo zákaz činnosti nebo peněžitého trestu za to, že ten, kdo ze zákona má povinnost podat návrh na prohlášení konkursu, toto neučiní. Tato právní úprava byla vypuštěna z trestního zákona novelou účinnou od 1. 1. 2008, a to proto, že od svého zavedení do této právní normy od 1. 5. 2000 svůj účel nesplnila, byla užívána naprosto ojediněle a chování podnikatelských subjektů, kteří se ocitli v úpadku, dostatečně neovlivnila. Naproti tomu nová úprava postihuje dlužníka a zejména statutární orgán dlužníka, resp. jeho likvidátora na nejcitlivějším místě, tedy určitým majetkovým postihem. Věřiteli dává možnost se na výše uvedených osobách uspokojit se svou pohledávkou, což se jeví jako účinnější.“

¹⁰⁴ Ustanovení § 99 odst. 3, zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

6 ZÁVĚR

Úprava insolvenčního práva obsažená v insolvenčním zákoně výrazně zlepšila úpadkové právo, co se rychlosti, postavení věřitelů i dlužníků týče. Insolvenční zákon oproti zákonu o konkurzu a vyrovnání klade podstatně vyšší nároky na osoby insolvenčních správců a umožňuje efektivní řešení úpadku několika instituty, které ne vždy znamenají jen zánik dlužníka (např. reorganizace či oddlužení).

Vzhledem ke skutečnosti, že v insolvenčním právu je zahrnuta velká škála situací, které mohou být v rámci řízení řešeny a v zákoně je pouze obecná úprava, je namísto značné množství ať často nejednotné judikatury vrchních soudů i Nejvyššího soudu ČR. Lehce ironické pak je, že i předvyplněný – vzorový formulář insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení, který je zveřejněný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR, se s ohledem na judikaturu jeví jako chybný (neodpovídající) a bylo by na místě zvážit jeho úpravu.

Jako nezbytná se pak jeví také potřeba upravit možnost úpadku a způsoby jeho řešení pro obce. Současný stav je na hranici udržitelnosti, jsou upravovány parametry hodnocení obcí, aby nebylo na první pohled jasné kolik obcí, a v jaké míře již splňuje znaky úpadku. Dále by se z praktického pohledu subjekty veřejné správy měly s ohledem na množství svých pohledávek v insolvenčních řízeních zamyslet nad kvalitnějším proškolením osob vedoucích příslušné insolvenční agendy a nad počtem zaměstnanců, kteří se dané agendě věnují.

Jako úprava de lege ferenda by bylo na místě zvážit úpravu, jež by pomohla České správě sociálního zabezpečení i Finančním úřadům, které se v praxi nejčastěji potýkají s tím, že jednoměsíční lhůta stanovená pro provedení kontroly a vyměření nedoplatku na odvodech u poplatníka, který podal návrh na oddlužení, je příliš krátká. Řada poplatníků pak spoléhá na to, že pokud nebudou spolupracovat, nebo nebudou předkládat všechny požadované podklady, nestihne u nich ČSSZ či FÚ kontrolu a doměření včas ukončit a přihlásit tak svoji pohledávku v insolvenčním řízení. Pokud by však došlo k zákonné úpravě ve smyslu zavedení paušální výše (například 1,5 násobku odvodu za předchozí ukončený kalendářní či hospodářský rok) nedoplatku těm dlužníkům, u nichž bylo

zahájeno insolvenční řízení, s tím, že brání zdržováním či nekomunikací veřejnoprávním subjektům v provedení kontroly.

Z pohledu obcí a krajů by bylo na místě dále provedení změny insolvenčního zákona v tom smyslu, aby byla insolvenčnímu soudu uložena povinnost zasílat vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení dále do datové schránky obce či kraje, kde má dlužník trvalé bydliště a dále do datové schránky obce či kraje, kde má dlužník dle insolvenčního návrhu v úmyslu se trvale zdržovat. Tímto by byla usnadněna povinnost obcím a krajům zajistit vymáhání svých pohledávek, a to minimálně v rozsahu možnosti podání včasné přihlášky pohledávky do zahájeného insolvenčního řízení.

Dále by bylo na místě provést změny příslušných zákonů v rozsahu zakotvení povinného zajištění pohledávek státu, existuje-li relevantní předmět zajištění. Tato změna by ve svém důsledku vedla k vyššímu uspokojování pohledávek veřejnoprávních subjektů. Tento postup by byl na místě zejména z důvodu, že míra uspokojení zajištěných pohledávek z předmětu zajištění je vyšší než míra uspokojení nezajištěných věřitelů obecně. Za této situace je však třeba zvážit při přihlašování pohledávky, zda tuto přihlásit jako zajištěnou či jako nezajištěnou, a to s ohledem na pořadí zajištění a tedy předpokládanou možnost uspokojování pohledávky z výtěžku předmětu zajištění.

Problematika insolvenčního práva je značně složitá a vyžaduje podrobnou znalost nejen insolvenčního zákona, ale také právních předpisů souvisejících. V této souvislosti je nutné zmínit vliv občanského zákoníku účinného od 01. 01. 2014, stejně jako zákona o obchodních korporacích, které přinášejí do insolvenčního práva značné množství změn jako například v souvislosti s odpovědností statutárních orgánů za úpadek za nesplnění podmínek péče řádného hospodáře. Značný vliv má nový občanský zákoník na insolvenční řízení i novou odlišnou úpravou rodinného práva.

7 RESUMÉ

This dissertation thesis deals in general part with selected aspects of insolvency law due to the valid legislative changes from 01/01/2014 with a specialization on a public administration. The practical part is focused on a position of public entity (especially municipalities, regions, The Revenue Authority, The Czech Social Security Administration) in an insolvency proceeding on both creditor's and debtor's side. On the debtor's side the attention is on municipalities that during past years have rapidly run into debts and a group of them has been on the threshold of bankruptcy. It is not possible due to the current legal regulation to deal with this situation by writing of the debt or in any other way. That is why is searched for a legal regulation which would find a way for those municipalities to get over the debt. Via the questionnaire survey was a sample of one municipality's inhabitants checked whether they are actively interested in a condition of the municipal budget and whether they know about the municipality's economic activity. For other municipalities from the Czech republic were inquired how big debts (from self.governing and delegated competency) they are registering for inhabitants and how do they collect claims.

In the practical part there is a final part which is dedicated to insolvency returns and resultant satisfaction of public entity's claims which in fact amount to only a few percent (if it is an unsecured claim).

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání. Praha: Linde, 2008. ISBN 9788072016877.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo - Obecná část*. 7. vyd., Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-049-2

HÁSOVÁ, J., a kol. Insolvenční zákon – Komentář, 2. vydání, C.H. BECK, 2014, ISBN 978-80-7400-555-8

HOLEŠÍNSKÝ, Petr, POLITZER, Tomáš, STRNAD, Michal. Nové insolvenční právo v České republice (I. část). *Právní rádce*. 2007, č. 11. ISSN 1210-4817

KNAPPOVÁ, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. Občanské právo hmotné. 4. vydání. Praha: ASPI, 2005, ISBN 978-80-7400-184-0

KOTOUČOVÁ, Jiřina. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vyd., Praha: C.H. Beck, 2008. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-595-7.

KOZÁK, Jan, BUDÍN, Petr, PACHL, Lukáš. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. 1. vyd., Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. ISBN 978-80-8700-11-03

LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. 1. vyd., Ostrava: KEY Publishing, 2009, ISBN: 978-80-7418-031-6

MARŠÍKOVÁ, J. a kol. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. Praha: Leges, 2011, ISBN: 978-80-7400-459-9

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4.

SCHELLE, Karel, FRÝDEK, Martin. *Vývoj konkursního práva*. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 90 s. ISBN 978-80-7418-073-6

SCHELLE, Karel. *Sbírka prací na téma nové insolvenční právo*. 1. vyd., Ostrava: Key Publishing, 2006. ISBN 80-87071-04-2

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, *Občanské právo hmotné* 2. 5. vyd., Praha: Linde Praha, 2009 ISBN 978-80-7353-473-4

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Praha: Eurounion, 2006. ISBN 80-7317-054-X

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Úvod do insolvenčního práva*. 1. vyd., Nakladatelství Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-88-5

ZELEŇKA, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon: (zákon č. 182/2006 Sb.): poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady 1346/2000*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-657-0

ZELEŇKA, Jaroslav, Maršíková, J. *Zákon o konkursu a vyrovnání a předpisy související. Komentář*. 2. vydání. Praha: Linde, 2002

ZOULÍK, F. *Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, ISBN 978-80-7400-062-1

WINTEROVÁ, Alena, aj. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. vydání. Praha: Linde Praha, 201. ISBN 978-80-7201-842-0

Výzkumný projekt: *Vývoj transakčních nákladů českých ekonomických subjektů v insolvenčním řízení, možnosti jejich snižování i na úrovni běžnou v EU pomocí zdokonalení legislativy, možnosti zlepšení statistiky insolvenčních řízení a vytvoření modelu finanční křehkosti rodin.*

Projekt registrovaný u Technologické agentury České republiky (TA ČR) pod evidenčním číslem TD 010093

Česko. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Česko. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Česko. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Česko. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Česko. Zákon č. 89/2012Sb., občanský zákoník (účinnost od 01. 01. 2014)

Česko. Zákon č. 591/1991 Sb., obchodní zákoník

Česko. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

Česko. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Česko. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Česko. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Česko. Zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád) a změně dalších zákonů,

Česko. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Česko. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008, 29 NSČR 7/2008-A (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 91/2009)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ČR 29 NSČR 7/2008 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 91/2009)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. MSPH 88 INS 14537/2010, 29 NSČR 14/2011-A

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 7/2008 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 91/2009)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 1/2008 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 88/2010)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 22/2009 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 26/2011)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 14/2011 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 44/2012)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 38/2010 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 83/2012)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 934/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2474/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 275/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4704/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 129 ICm 4170/2013, 104 VSPH 557/2014-25 (KSPL 29 INS 8013/2012)

Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 129 ICm 4170/2013, 104 VSPH 557/2014-25,
(KSPL 29 INS 8013/2012)

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSPL 29 INS 12458/2011, 1 VSPH 1067/2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSPL 27 INS 7385/2011, 2 VSPH 912/2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. KSPL 29 INS 7514/2014, 3 VSPH 753/2014-A-11

Usnesení Vrchního soudu v Praze, č. j. 1 VSPH 206/2014 – A – 11

Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 1 VSPH 577/2014 – A – 14

Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 29 INS 19160/20103-P-9-5

Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 29 INS 7123/2014-P-6-3

Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 29 INS 29812/2013-P-5-2

Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 29 INS 29948/2013-P-7-3